

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ — ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
 ΠΟΙΗΣΗ — ΔΙΗΓΗΜΑ — ΚΡΙΤΙΚΗ — ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ — ΘΕΑΤΡΟ — ΜΟΥΣΙΚΗ

ΧΡΟΝΟΣ Β' — ΦΥΛΛΟ 5 (17) — ΑΘΗΝΑ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1921

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Κ. ΒΑΡΝΑΛΗΣ : Ἀλητεία.
 ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ : Τὰ ἐμπόδια.
 ΙΩΑΝ. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Picturae parietum.
 ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ : Παραφωνίαι.
 ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Petronius.
 ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ : Τὸ τυφλοπᾶνι.
 ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ : Στρωνές ἀνάμνησες.
 ΝΑΣΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ : Στὴν ἐρημιά.
 MAURICE MAETERLINCK : Οἱ τυφλοί.
 SAMUEL TAYLOR COLERIDGE : Κούμπλα-Χάν.
 GÖTTE : Πρώτη ἀπώλεια.
 JOSEPH Freiherr v. EICHENDORF : Τὸ δαχτυλίδι
 ποὺ ἔσπασε.
 FRIEDRICH HEBBEL : Σὲ μιὰν ἄγνωστη.
 CLEMENS BRENTANO : Τὸ τραγούδι τῆς ὑφάντρας.
 CHARLES BAUDELAIRE : Βροχὲς καὶ πάχνες.
 MAX DAUTHENDAY : Ἡ ἐκδίκησὶ τοῦ Ν:αλάφ.
 ΠΑΝΟΣ Ν. ΚΑΡΑΒΙΑΣ : Καὶ τώρα...
 ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ : Ἀπὸ τὴν «Κριτικὴν τῆς
 Τέχνης».

*Ἑλληνικὴ Φιλολογία — Γράμματα.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΓΑΝΙΑΡΗ

3 — Σοφοκλέους — 3. ΑΘΗΝΑ

(Τὰ βιβλία ποὺ θὰ κυκλοφορήσουν ὡς τὶς γιορτὲς)

- 1) ΡΑΣΠΕ : «Οἱ ἀλλόκοτες περιπέτειες τοῦ Μυνχάουζεν» (Μετ. Κ. Τρικογλίδη).
- 2) ΜΑΡΚ. ΤΟΥΑΙΝ : «Χιονομυριστικὰ Διηγήματα» (Μετ. Κ. Οὐράνη).
- 3) ΚΟΥΠΡΙΝ : «Λεστριγόνες» (Μετ. Σ. Κανονίδη).
- 4) ΪΨΕΝ : «Ἴω. Γαβριήλ Μπόρκμαν» (Μετ. Γ. Πολίτη).
- 5) ΜΙΡ ΑΛΗ ΧΑΝΤΙΤ : «Οἱ ἔρωτες τῆς Ζανιάδ» (Μετ. Κ. Τρικογλίδη).
- 6) ΤΑΓΓΟΡ : «Ἡ Σίτρα καὶ ὁ Σανγιάζι» (Μετ. Κ. Τρικογλίδη).

(Προσεχῶς ἐκδίδεται νέος τιμοκατάλογος)

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Γ. Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

42 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 42

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «ΕΚΛΕΚΤΑ ΕΡΓΑ»

Κυκλοφόρησαν αὐτὲς τὶς ἡμέρες :

Ἄρ. 42—Γ. Ὀνέ : «Ὁ ἰατρός Ραμὼ»	Δραχ.	5.-
» 43—Ἀνατὸλ Φράνς : «Ὁ λιγνὸς γάτος—Ἰοκάστη»	»	5.-
» 44—Ντ Ἀνούτσιο : «Δήδα χωρὶς κόκκο καὶ διηγήματα»	»	3.-
» 45—Β. Κέλλερμαν : «Τρελλός ;»	»	5.-
» 46—Γ. Ντελέντα : «Ὁ τοκογλύφος καὶ διηγήματα»	»	3.-
» 47—Ἀνατὸλ Φράνς : «Ὁ κόκκινος κρίνος»	»	5.-
» 49—Ἐρρίκου Ἰψεν : «Ἡ ἀγριάπαπα»	»	3.-

(Διὰ τὰ δεμένα 1 δραχ. ἐπὶ πλέον)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ

ΔΡ. 35,000,000

ΟΛΙΚΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ΔΡΑΧΜΑΙ

900,000,000

Τόπος γιὰ ἀγγελίες

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ — ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΠΟΙΗΣΗ — ΔΙΗΓΗΜΑ — ΚΡΙΤΙΚΗ — ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ — ΘΕΑΤΡΟ — ΜΟΥΣΙΚΗ

ΧΡΟΝΟΣ Β' — ΦΥΛΛΟ 5 (17) — ΑΘΗΝΑ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1921

ΑΛΗΤΕΙΑ

Τ. Κ.

Ἄερας πλατυδὲς ἀπὸ βουνὰ καὶ θάλασσες νὰ μὲ χτυπᾶ
σὲ ξένους οὐρανοὺς, σ' ἄγνωστα μέρη
πάντα νὰ τρέχω νὰ ξεφύγω αὐτὴ τὴ σκέψη, ποὺ τρυπᾶ
πλιότερο ἀπὸ μαχαίρι.

Μ' ἥλιο καὶ μ' ἄστρα, συγνεφιές καὶ κάματα καὶ παγωνιές,
ποὺ κάνουνε τὶς πέτρες καὶ βραγιοῦνε,
κορφές, πεδιάδες, οὐρανοὶ βαθυοὶ κι' ἀπέραντες ἐρμιές
ἄχ! ἄ μὴ μὲ χωροῦνε!

Ὅλο χωρὶς ξανάσαμα κι' ὄλο χωρὶς σταματημὸ
νὰ τρέχω ὄμ' ἔμπρός, χωρὶς νὰ βλέπω ὄμπρός μου
νὰ χωρὶς στὰ μὲ ἴτια σκοτεινιά, στὴν ἀναπνιά μου πινιμὸ
καὶ θάνατον ἐντός μου.

Ποτὲς ἢ πείνα ὅτε κ' ἢ δίψα οὔτε καὶ κούρασμα γλυκὸ
τὰ μέλη, ποὺ ὄλο βέθουν, νὰ μὴ γγίξει·
μὲ τοὺς ἀγέρες ν' ἂ γινῶ, κορμί καὶ νοῦς, ἀγερικὸ,
ποὺ πάει ὅθε φυ σήξει.

Νὰ μὴ θυμᾶμαι, πὼς κ' ἐγὼ κάποτες εἶχα γεμιστεῖ
μὲ φῶς θεϊκό, ποὺ τῶχα μορφοποιήσει,
ἴσως βαθυὰ μὲς τὴν ψυχὴ μου, ὡς θάχει ἀπὸ καιρὸ σβῆσει,
κ' ἢ θύμησή σου σβῆσει,

αὐτὴ, ποὺ καίει τὰ χεῖλη μου κι' ἀντάμα μοῦ τὰ ξεδιψᾶ,
ποὺ λυώνει καὶ ποὺ θρέφει το κορμί μου,
ποὺ παραλυεῖ τὸ πνέμα μου καὶ στὰ φτερούγια τοῦ φουσᾶ
νέα πάντα τὴν ὄρμη μου.

Κ. ΒΑΡΝΑΛΗΣ

ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ

Ἐμεινε κοιτάζοντας, χωρίς νὰ θέλει, τὶς κορνίζες, τὶς ζωγραφιές, τοὺς καθρέφτες. Σ' ἕναν καθρέφτη ποῦδε τὴ μορφὴ του, τὴν πρόσεξε καὶ τοῦ φάνηκε ἀλλαγμένη πολὺ, ἀδυνατισμένη.

— Μὰ μπορεῖ! εἶπε κουνώντας τὸ κεφάλι.

Ἄλλο Μπουλούκης ἔμωε, μ' ἔλο τὸ κρῦο, ποῦ ἔκανε, ξακολουθοῦσε νὰ κάθεται ἔξω, σὲ μιὰ καρέκλα ξαπλωμένος, τυλιγμένος στὸ βαρὺ του ἐπανωφόρι καὶ μιλιώντας μὲ τὸ φίλο του, ποῦ στεκόταν ὄρθιος ἐμπρὸς του.

— Ἰδοῦ τα! εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ὁ Μαλλιῶτης, νὰ κάθεται νὰ περιμένεις σὰ ζητιάνος, πότε θὰ σηκωθεί τὰ φεντικὸ νὰ σοῦ δώσει λεφτὰ! Κατάλαβες; Κι αὐτὸ ποῦ κάνω εἶνε ἡ τίμια ζωὴ! Τίμια! Ἄ, ἄ! τί νὰ σοῦ κάνω! Ἐτσι εἶνε! Δὲν πειράζει!

Ἐπιτέλους ὁ φίλος τοῦ Μπουλούκη ἔφυγε, ἀλλ' αὐτὸς δὲν τὸ κούνησε ἀπ' τὴ θέση του. Ἄρχισε μάλιστα, νὰ τραγουδᾷ σιγὰ καὶ κακόφωνα, σὰ σιγαλὸ οὐρλιασμα σκύλου, ἕνα τραγούδι τῶν πορνείων, ποῦ ἔκανε τὸ Μαλλιῶτη νὰ θυμηθεῖ τί εἶχε ἀκούσει γι' αὐτὸν νὰ λένε..

— Καὶ ἔμωε, ὁ θεός, ὁ θεός! τὸν πᾶει καλά! σκέφτηκε.

Ἡ ὥρα περνοῦσε. Ὁ Μαλλιῶτης πῆγε κοντὰ στὴν πόρτα καὶ στάθηκε, ἀκούγοντας τὸ τραγούδι τοῦ Μπουλούκη, καὶ βλέποντας μὲ βουρκωμένα μάτια τοὺς διαβάτες νὰ περνοῦνε φορτωμένοι ψώνια, καὶ νὰ τρέχουνε γελαστοὶ στὰ σπίτια τους. Κι αὐτὸς τότε, ἔβλεπε μὲ τὸ νοῦ του ἕνα δωμάτιο φτωχικὸ καὶ μιὰ γρηῃά μέσα πλαγιασμένη, μόνη, μὲ πλεγμένα τὰ δάχτυλα..

Τὰ φῶτα ἀνάβανε, σὰ φωτεινὰ ἀνθάκια ἀρχίσανε νὰ στολίζουν τὰ γύρο μεγάλα σπίτια καὶ καταστήματα. Καὶ μαζί μὲ τὴ νύχτα, ἢ μὲ τὸ ἀνάμμα τῶν φώτων, μιὰ βουή, φωνές, κρότοι, ποῦ πρὶν εἶτανε μικροί, ἀρχίσανε νὰ δυναμώνουν..

— Πᾶει νύχωνσε!

Δὲ μπόρεσε πιά νὰ κρατηθεῖ. Κατέβηκε τὸ σκαλοπάτι τοῦ μαγαζιοῦ, καὶ πλησίασε τὸ Μπουλούκη, καὶ τοῦ εἶπε, ἔτσι εὐθυμᾶ :

— Κύριε Μπουλούκη, κανένα ψηλὸ! θὰ ὑπάρχει κάτι καὶ γιὰ μᾶς!

— Μωρὲ καὶ γι' αὐτὸ κάθεται; τοῦ ἀπάντησε αὐτὸς παύοντας τὸ τραγούδι του. Οὐ, οὐ!.. Σὲ κακιὰ ὦρα ἦρθες! Δὲ μοῦμεινε τσακισμένη πεντάρα! Εἶχα πληρωμὲς καὶ πληρωμὲς σήμερα! Δὲ μοῦμεινε ὀβολὸ! Κέπειτα οἱ μέρες ποῦνε!.. Καλὰ, καλὰ τὸ ξέρω, σιδοπα, μὰ τί θὲς νὰ σοῦ κάνω;.. Βολέψου ὅπως μπορεῖς! Ἐγὼ σήμερις δὲ μπορῶ.. Νά, ἂν θέλεις, πάρτα!

Νὰ τὰ πάρει κείνη τὴν ὥρα! Ἐ, τὸ τέρας, τὸν ἄτιμο!

Μ' ἔλο τὸ κρῦο ποῦ ἔκανε, αἰσθάνθηκε ὁ Μαλλιῶτης νάχει ἰδρώσει. Δὲν εἶπε ἄλλο. Καληνύχτισε τὸ Μπουλούκη, κέφυγε.

— Καὶ ἔμωε, σκέφτηκε καθὼς βᾶδιζε, ὁ νόμος αὐτὸν

τὸν ἀνθρώπο τὸν προστατεύει, τὸν θεωρεῖ καλὸ καὶ τίμιο πολίτη!

Οἱ δρόμοι ποῦ περνοῦσε εἶτανε γεμάτοι κόσμο, ποῦ κουνιότανε βουίζοντας καὶ κάποτε ξεσποῦσε σὲ τρομερῆς φωνές.

— Ἦξερα γὼ τί θᾶκανα! εἶπε ὁ Μαλλιῶτης περπατώντας μὲς στὸ πλῆθος. Κέπειτα λένε.. τί νὰ σοῦ κάνω;

Μὲ κόπο ἔσχιζε, περνοῦσε μέσα ἀπ' τὸ πλῆθος χωρίς νὰ προσέχει τί ἔκανε αὐτὸ, τί φώναζε. Καὶ γιὰ μιὰ στιγμή ποῦ τὸ πρόσεξε, τοῦ φάνηκε σὰ μάζεμμα τρελλῶν..

Κάτι θυμήθηκε ἔμωε, καὶ τὸν ἔκανε ἀνήσυχο. Μὲ ὄρμη σκίζοντας τότε τὸ πολυθρόνο πλῆθος, βρέθηκε σ' ἕνα μεγάλο πλατὺ δρόμο, ὅπου μποροῦσε νὰ βαδίζει κάπως ἐλεύθερα.

Μεγάλα μαγαζιά ποῦ λάμπανε ἀπ' τὰ δυνατὰ ἡλεκτρικὰ ὑπάρχανε ἐκεῖ. Τὰ κοίταζε μὲ προσοχή, καὶ στάθηκε ἀπ' ἔξω ἀπὸ ἕνα ἀπ' αὐτά. Γυναίκες μὲ πλούσια ρούχα καὶ ἄντρες κομφοντυμένοι βρισκότανε μέσα.

Ἦθελε νὰ πᾶει μέσα, ἀλλὰ δίσταζε, αὐτὸς μὲ τὰ παλιὰ ρούχα νὰ βρεθεῖ κοντὰ στὰ λαμπροστολισμένα κείνα πρόσωπα. Πάνω αὐτὸ ἄκουσε τὸνομά του :

— Μαλλιῶτη!

Γύρισε κ' εἶδε κάποιον γνωστὸ του καὶ παλιὸ συμμαθητὴ του.

— Τί γίνεσαι, Μαλλιῶτη, τί κάνεις; τοῦ ἔλεγε αὐτός. Μὰ ξέρεις πόσες φορὲς μοῦ ἐρχόσουν στὸ νοῦ!

Ἐκεῖνος ἀπάντησε, ποῦ ἄκουσε τὸ τελευταῖον, πὼς αὐτὸς ἂν δὲν τὸν ἔβλεπε, ποτὲ δὲ θὰ τοῦ ἐρχότανε στὸ νοῦ. Καὶ δὲ θυμώταν καὶ πὼς τὸν λέγανε..

— Καὶ πότε βγήκες; τὸν ρώτησε ὁ φίλος του.

— Ἐ, βγήκα! Κανένας μῆνας θᾶνε!

— Τί κάνεις λοιπόν, τί γίνεσαι, πὼς περνᾶς τώρα;

— Περνώ, περνῶ: πὼς νὰν τὰ περνῶ! Κακὰ καὶ ψυχρὰ!

Καὶ ἡ ματιὰ τοῦ Μαλλιῶτη πῆγε μέσα στὸ λαμπροφωτισμένο κατάστημα.

— Θὰ σιάξουν τὰ πράγματα, θὰ σιάξουν! Βλέπεις τώρα βγήκες..

Ἐκεῖνος ἀπάντησε τὸ κεφάλι. Δὲν εἶχε ὄρεξη γιὰ ὀμιλίαι, τοῦ φάνηκε ἔμωε, πὼς μποροῦσε αὐτὸς νὰ τοῦ φωνεῖ κάπως χρήσιμος. Ἀλλὰ ποῦ θέλησε νὰ θυμηθεῖ τὸνομά του, στάθηκε ἀδύνατο νὰ τῷ βρεῖ. Ἀντὶ νὰ βρεῖ αὐτοῦνομά τὸνομα, ἀλλὰ ὀνόματα εὗρισκε, ποῦ θυμώταν ἔπειτα, πὼς εἶταν ἀνθρώπων, ποῦ γνώρισε στὴ φυλακὴ. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶχανε βγεῖ ἔξω, μαζί του.

Καὶ χωρίς νὰ τὸν ρωτήσει, πὼς λεγότανε, γιατί δὲν ἤθελε νὰ φανεῖ πὼς δὲν τὸν θυμώταν κι αὐτός, τοῦ εἶπε :

— Ξέρεις γιατί εἶμαι δῶ ἀπ' ἔξω; Στάσου νὰ σοῦ πῶ ἔμωε, πρώτα, πρώτα τί ἔπαθα! Ἄκου, ἄκου! ποῦ νὰ πᾶει ὁ διάολος! Κέπειτα μοῦ λένε.. Ἄς εἶνε! Γιὰ ἄκου! Μοῦχε παραγγεῖλει ἕνας, ἕνας Μπουλούκης, θὰ τὸν ξέρεις; Ἐνας παλιάνθρωπος ποῦ πουλοῦσε γυναίκες μιὰ φορὰ

Τώρα ἔχει κατάστημα μεγάλο, ἔγινε κύριος! ποῦ νὰ πᾶει ὁ διάολος τοῦ κυρίου! Στὸ διάολο! Μοῦχε αὐτός, ποῦ λές, ἄκουε, μοῦχε παραγγεῖλει κάτι, κάτι ἀπ' αὐτά, στὸ διάολο νὰ πάνε κι αὐτὰ! Πᾶω ἀπέψε νὰ πάρω τὰ λεφτὰ, ὅπως μοῦπε ὁ ἄτιμος! Δὲν εἶχε ὁ κύριος ὁ ἀφέντης γιὰ μένα λεφτὰ! Πάρτα, μοῦ λείει. Ἄκουε τέτοια ὦρα, πάρτα! Καὶ νάχεις ἀνάγκη, ἀνάγκη! Ὅχι γὼ, ὄχι! Ἐχω τὴ μάνα μου ἄρρωστη, ἐγὼ, ἐγὼ δὲν ἔχω κανέναν ἀνάγκη.. Δὲ θέλω τὰ λεφτὰ σου οὔτε ἐσένα, οὔτε καμνιανοῦ! Νά, ἔχω αὐτὸ νὰ δώσω, εἶνε δαχτυλίδι τοῦ πατέρα μου ἀνάμνηση! Τώρα θέλω νὰ τὸ δώσω!.. Σοῦ εἶπα δὲν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ κανέναν νὰ μοῦ δώσει λεφτὰ, ἔχω αὐτὸ, θὰ τὸ δώσω! Ξέρεις κανέναν ἐδῶ κοντὰ; Σύντομα ἔμωε! Κανέναν! Ἄπ' αὐτοὺς ἐδῶ μέσα, δὲ γνωρίζεις κανέναν;... Καὶ πὼς νὰ πᾶει κανεὶς μέσα σαυτοῦς..

— Πάμε μαζί, τί ντροπὴ εἶνε; τοῦ εἶπε ὁ φίλος του. Καὶ μπήκανε μαζί.

Ἐνας παχὺς ξεσκουφωτός, δταν τοὺς εἶδε, τραβήχτηκε ἀπὸ μιὰ κυρία, ποῦ μιλοῦσε καὶ τοὺς ρώτησε μὲ κούνημα τοῦ κεφαλιοῦ, τί θέλανε.

— Δὲ μοῦ λέτε, κύριε, τοῦ εἶπε ὁ Μαλλιῶτης, βγάζοντας ἕνα δαχτυλίδι ἀπ' τὸ δάχτυλό του, ὡς πόσο νάχει αὐτό; Θέλω νὰ τὸ δώσω..

Ἐκεῖνος κύριος τὸ πῆρε τὸ κοίταξε καλά, κοίταξε μὲ προσοχὴ μὲ τὸ φακὸ τὴν πέτρα, τὸ σκάλισμα καὶ εἶπε :

— Ἡ πέτρα δὲν ἀξίζει σχεδὸν τίποτα! Ὑπάρχουν ἕνα σωρὸ ὁμοῖες.. Παραπάνω ἀπὸ τρεῖς δραχμὲς δὲν ἔχει! Τώρα τὸ χρυσάφι..

Τὸ δοκίμασε νὰ δεῖ πόσο καρατιῶν εἶτανε καὶ εἶπε κοιτάζοντας πάλι τὴν πέτρα :

— Δέκα ὀκτὼ δραχμὲς δίνω! Γιὰ τὸ χρυσάφι καὶ τὴν πέτρα!

— Πάρτε το!

Ἐκεῖνος καταστηματοῦχος, ἄφησε τὸ δαχτυλίδι πάνω στὰ γυαλιὰ τῆς μόντρας, κέβγαλε καὶ μέτρησε τὰ λεπτά.

Ἐκεῖνος Μαλλιῶτης τὰ πῆρε, τᾶχωσε στὴν τσέπη τοῦ γελέκου του, καὶ γύρισε στὸ φίλο του :

— Πάμε.. τοῦ εἶπε.

Καὶ βγήκανε καὶ οἱ δυὸ ἔξω.

— Τᾶδες, τᾶδες; εἶπε στὸ φίλο του ὁ Μαλλιῶτης ἄμα περᾶσανε στὸ ἀντικρυνὸ πεζοδρόμιο. Ἐχει πολλὲς τέτοιες πέτρες! Τί νὰ τοῦ πεις; Ἐγὼ ποῦχα ρωτήσει ἄνθρωπο ποῦξερε καλά, εἶταν ἡ δουλιὰ του, ἤξερε ἀπὸ ἀρχαῖα, μοῦ εἶπε, πὼς εἶνε σπάνιο αὐτὸ ποῦχε σκαλισμένο πάνω! μὰ τί θὰν τοῦ πεις αὐτοῦνοῦ. Ἦθελε νὰ βουτήξει ὅσο μποροῦσε περισσότερα καὶ ἄς ἔχω γὼ μεγάλη ἀνάγκη κι αὐτὸς καθόλου! Αὐτοὶ εἶνε οἱ τίμιοι ποῦ ὑποστηρίζει ὁ νόμος γιατί δὲν κλέβουν φανερά καὶ δίνουνε καὶ τὸ ἐπιτήδευμα! Τᾶκουε; Αὐτὰ, αὐτὰ! Τώρα ἄσε τὸ χρυσάφι ἂν εἶτανε πολὺ, λίγο. Βάρεσε! Αὐτοὶ εἶνε οἱ τίμιοι κλέφτες! Ἐγὼ, τᾶκουε; προτιμῶ κείνους ποῦ γνώρισα, κείνους! Ἐκεῖνοι τοῦλάχιστο, εἶνε ἄντρες, ἐλεύθεροι, ἄκουε; τοὺς βασιτᾶ ἢ περδικούλα καὶ κάνουνε αὐτὸ ποῦ κάνουνε! ποῦ κλέβουνε τοὺς κλέφτες τοὺς ἄτιμους! Ἄς τὸ κάνουν δᾶ κι αὐτοὶ αὐτό;

Δὲν καταξέρονται, ἔχ πεις; Ἄλλο αὐτὰ; Δὲν τοῦ βασιτᾶ ἢ περδικούλα! θέλει κότσια, θέλει νά! Ἄκουε, ἄκουε; Αὐτοὶ θέλουνε χωρὶς κόπο, χωρὶς φόβο νὰ γδύνουν τὸ κόσμον, τὸν κουτόκοσμον. Τᾶλλο ἄγκουρι! Γιὰ ἄκου, ἄκου! Τὸ λαϊμὸ τους βγάλανε! τὸ σκυλολόγι, ἢ σαβούρα!

Ἀπὸ πέρα, εἶχε ἔρθει μιὰ βουή μεγάλη, κέρχόταν, σὰν πίσω ἀπ' τὰ ψηλὰ σπίτια ποῦ εἶταν ἐμπρὸς τους, νὰ βρισκότανε θάλασσα ἄγρια, τρικυμιασμένη..

— Πᾶω, πᾶω!.. Ποῦ θὰ μὲ δεῖς; Θὰ μὲ δεῖς! Γιὰ σου! Ὁ φίλος παρατήρησε, πὼς ὁ Μαλλιῶτης σιγὰ, σιγὰ, καθὼς μιλοῦσε, εἶχε ἀλλάξει, εἶχε πάρει τὸ ὕψος τῶν ἀνθρώπων, ποῦ εἶνε ἐπικίνδυνος τὴ νύχτα καὶ στοὺς ἐρημούς τόπους.

Ἐκεῖνος Μαλλιῶτης μόλις ἔκανε δυὸ τρία βήματα, πάλι γύρισε :

— Ἄκου δῶ, εἶπε στὸ φίλο του, ποῦ εἶχε μείνει στὴ θέση καὶ τὸν κοίταζε, θὰ σοῦ πῶ κι αὐτό! Ἄπ' τὴν ἡμέρα, ποῦ βγήκα, ἔλο πασχίζω καὶ θέλω νὰ δουλέψω! Μὰ ἡ βρωμοκοινωνία θέλει νὰ μὲ κλωτσοπατᾷ γιὰ νὰ μοῦ δώσει ἕνα κομμάτι ψωμί! Κι αὐτὸ ὄχι γιὰ μένα! Ἐγὼ δὲν ἔχω ἀνάγκη κανενὸς τὸ ψωμί! Θέλει, ποῦ λές, ἄκουε, νὰ μὲ κλωτσοπατᾷ! Μὰ ἐγὼ σαβούρα δὲν εἶμαι! Ἐγὼ σαβούρα! Ἄ, ἄ! Κεὶ ποῦ πῆγα, ξέρεις ποῦ, γνώρισα κι ἄλλον κόσμο! Μπήκες; Ἐ, δὲ γίνομαι πιά δοῦλος! Γιὰ σου!

Κέφυγε γρήγορα. Εἶχε πάρει ἔμωε, τώρα καὶ τὸ βᾶδισμα τῶν ἀνθρώπων, ποῦχε γνωρίσει..

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

PICTURAE PARIETUM

Κάποιες παλιές πὼς ἀγαπῶ κι ἀδρὲς τοιχογραφίες :

Καμαρωτὲς ἀρχόντισσες κ' εὐγενικὲς κυρίες, Ὁραῖα παιδιὰ μὲ μάτια ὑγρά καὶ σὰν συλλογισμένα, Πολεμιστὲς μὲ τὰ δαμασκηνὰ σπαθιὰ γυρμένα Σὰ νὰ κοιτοῦνε πρὸς τὴ γῆ.

Μὰ πιὸ μου ἀγαπημένες Εἶνε οἱ γλυκὲς Μαντόνες κ' οἱ γελοῦμενες παρθένες, Οἱ σενοριότες, ποῦ ἀγαποῦν τὰ ἐξωτικά μεθύσια, Τὰ ἡλιοφημένα, ἐρωτικὰ τῆς Προβηγκίας κορίτσια Κ' οἱ Βενετσάνες Κοντεσσίνες, ποῦ ἡ ἄγρια ὁμορφιά τους Σκορπάει γλυκοῦς, παθητικούς, ιδιότροπους θανάτους Καὶ τοῦ Βυζάντιου οἱ σοβαρὲς, θλιμμένες πατρικίαι.

Καμαρωτὲς ἀρχόντισσες κ' εὐγενικὲς κυρίες Σὰ νὰ μοῦ γνέφουν στὰ βαθιὰ κ' ἠδονικὰ ὄνειρά μου. Μὰ ἐμένα πλιότερο ἀγαπᾷ καὶ νεύεται ἡ καρδιά μου Στὸς τοίχους κάποιων παλαικῶν στοῶν ζωγραφισμένες — Ἄνθη καιρῶν καὶ τόπων — τὶς ἀδρὲς, γλυκὲς παρθένες.

ΙΩΑΝ. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΦΩΝΙΕΣ

VIII

Τὰ φεγγερά τὰ δάχτυλα, λαφρειά, μαλακωμένα,
πού, ἀπὸ τὸν πόθο ἀνήσυχτα, ζητοῦσαν τὰ δικὰ μου,
τώρα, ὕστερα ἀπ' τὴν ἀγωνίαν, πού μ' ἔχουν σκοτωμένα,
μ' ἔνα τους ἀγγιγμα, ξανὰ ἄς μοῦ δώσουν τὴν ὑγεία μου!

Σὰν τ' ἀσημένιο του τὸ σταυρουδάκι ἕνα κοράσι,
σφιχτὰ ἔστὸ πονεμένο μου τὸ στήθος νὰ τὰ βάνω,
γιὰ φυλαχτό, πού ἢ ἀρρώστεια μου μπροστά τους νὰ δειλιάσει,
κι' ἄς μὲ σταυρώσουν τρυφερά, ἔστὸν ὕπνο μου ἀπὸ πάνω!

Χέρια, μὲ τ' ἀνοδάχτυλα, σὰν μάτσο χλωμά κρῖνα,
καμπυλωμένα, μακρουλά, ἔστὸν ἥλιο βουτηγμένα,
χέρια μιάς Μοίρας στοργικιάς, καλόβουλης, ἐκεῖνα
τὰ δειλά χέρια, πού ὅμως κυβερνοῦν τὰ πεπρωμένα,

χέρια πονετικά, κρυφὸ γαλάζιο κεντημένα,
μ' αὐτὰ τὰ χέρια, (ὦ τὰ φίλιὰ ἔστὸ μέσα ἀπ' τὸν ἀγκῶνα!)
σὰν ἀνασήκωσες, ψηλά ἔστὰ οὐράνια τεντωμένα,
τὴ Δίκη μου ξαγόρασες τὴ Θεία, σὰν μιὰ Μαντόνα.

IX

Κλαψάρικα τὸ πεῖθο ἔστὸ παράθυρό μας τρίζει
τ' ἀναιμικά σου δάχτυλα, τὰ κρύα, πούχεις ἀπλώσει
ἔστὴ φλόγα, εἶναι σὰ διάφεγγα, ἢ λάμψη ὡς τὰ φωτίζει,
πού, ἀπ' τὸ βρεσίνι, οἱ νιόκοποι δαυλοὶ ἔχουν ἀναδώσει.

Οἱ ἀνάμνησές μας, κίτρινες, συνάζονται ὀλοένα
ὄλα εἶναι κίτρινα : ἢ φωτιά, κ' ἢ ὄψι σου, κ' ἢ δύσι
τὰ ὄρατα μαλλιά σου ἀερὴν φλόγα ξανθειὰ ζωσμένα
ἔστὰ στερνὰ βόδα μιὰ ἄχνη ἀπ' ὄχρα ἔχει κατακαθίσει.

Κι' ὄλα μοῦ φέρνουν τὴν παλιὰν αἰσθαντικὰ ὕστερία,
πού νὰ ζητῶ τοῦ κίτρινου τὸ ἰδανικὸ μὲ κάνει :
(στοχάσου, ἀγάπη μου, τὴν ξωτικιὰν ἀλληγορία :
μοιάζει γιὰ σύμβολο γιὰ τὴν ψυχὴν πούχουν πεθάνει :)

Πίσω ἀπ' τὰ δάση μιὰ τρανή, φανταστικὰ σελήνη
ἀναύει φλόγες, ἀμετρὴ μιὰ πυρκαγιά ἀπὸ θειάφι
κι' ἀργόπορη, ἀνεδαίνοντας σὲ νεκρικὴν εἰρήνην,
τὰ πάντα ἔστὸ θανατερό τὸ χρῶμα τῆς τὰ βάφει.

Μὲ δίχως ἦχο, οὐδὲ καπνὸ, τὸ νερὸ ἀκέραιο ἀναύει.
Καμμιά ἄλλη νότα, ὀλότελα, καμμιά παραφωνία...
Ἀπ' τὴν ψυχὴ μου, ἐκστατικὰ κι' ἀργά, δίχως νὰ παύω,
περνάει τοῦ Κίτρινου, περνάει ἢ μουσικὴ ἁρμονία.

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

PETRONIUS

Ὅλα εἶνε κατακόκκινα ἐδῶ πέρα :
Χαλιά, βελούδα καὶ κρασιά· κι' ἀκόμα,
Πιὸ κόκκινο τὸ μυρωμένο στόμα
Πού ἢ καθεμιά μας ἔχει ὄραία ἑταίρα.

Ἐεχῶστε τὴν ὁρμὴν πού μέσ' στὸ σῶμα
Σαλεύουσε σὰ φεῖδια : Νά, ἢ φλογέρα
Κ' ἢ ἄρπα, κ' ἢ λύρα, πνίγουν τὸν ἀγέρα
Μ' ἐπιθαλάμια· ἐμπρός, ὡς νάρθη ἢ μέρα.

Καὶ σὰν θαρθῆ, καὶ σὰν θὰ γλυκοφέξῃ
Κοντὰ μας ὁ καθένας σας ἄς τρέξῃ
Ἀπόνα ἀχνὸ πιετὸ νὰ πιῇ μιὰ στάλα.

Θενᾶνε πορφυρό, κι' ἀπ' ὄλα τᾶλλα
Πιὸ δυνατὸ. Ὄαν' τὸ πιετὸ τῆς Νίκης :
Τὸ αἷμα μου ὄαν' καὶ τῆς καλῆς μου Εὐνίκης.

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΤΥΦΛΟΠΑΝΙ

Τὰ βλέφαρα μου κλείσανε κι' ὡς τόσο
φεγγεβολιά πλατειὰ τὰ πλημμυρίζει,
μὴν εἶνε τάχα τόνειρο πού ἀχνίζει
ἢ μιὰν ἐλπίδα πού ἔχω νὰ ζυγώσω ;

Τὰ βλέφαρα μου κλείσανε, μὰ κι' ὄσο
ἢ νύχτα στὸ σκοτάδι φτερουγίζει,
μιὰν ἀστραπὴν μὲ καίει καὶ μὲ γυρίζει
παλιὰ θυμῆματα γιὰ νᾶνταμώσω.

Ὡ νέα ψυχὴ μου, ἀκόμα κι' ἂν ὁ χρόνος
στὰ σκοτεινὰ παλάτια σ' ἀπιθώνει,
φεγγεβολιά πλατειὰ σὲ δυναμώνει.

Γιὰ σένα τὸ αὐριον εἶν' ἕνας πόνος....

Δέσε τὰ μάτια σου μὲ τυφλοπάνι
κι' ἀργοκοιμήσου στὴν παλιὰ σου πλάνη —

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

ΣΤΕΡΝΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΣ

Καὶ στίς στερνές στιγμές μου ὅπου πεθαίνω,
Χαμένος, σὰν σὲ πλᾶνο μονοπάτι,
Ἡ ψυχὴ μου, ἀπὸ ἀνάμνησες γιομάτη,
Πονεὶ γιὰ κάτι πούχε ξεχασμένο.

Τέτοια ὄρα σᾶλλο κόσμο πού διαβαίνω,
Καὶ στὸ στερνὸ μου σέρνομαι κρεβάτι,
Κάποιος παλιᾶς ἀγάπης μου τὸ μάτι,
Νοιώθω πὼς μένει ἀπόψε δακρυσμένο.....

Περίμενα.... Δὲν ἦρθε νὰ γιατρέψῃ,
Ἀγάπη πούχει μέσα μου τρανέψει....
Τῆς ζωῆς τώρα πῶνοιωσα τὴ δύση,
Νειρεῦομαι τὰ μάτια τῆς τὰ πλᾶνα,
Τὸ χέρι τῆς πού τρέμει νὰ χτυπήσῃ,
Τῆς ἀγάπης μας τὴν ὕστερη καμπάνα.

Πόλη Σεπτεμβρίου 1921

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ

ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΙΑ

I

Οἱ μέρες μας περνοῦσαν θλιβερὰ μονότονες. Κανένα
ἔξαιρετικὸ γεγονός, καμμιά καινούργια ἀπασχόληση, τίποτα,
δὲν ἔρχονταν νὰ ταραξί τὸ νεκρικὸ διάβα τῶν ὡρῶν, πού
τραβοῦσαν τὸν συνειθισμένο δρόμο τους στὴ θλιβερὴ πλάκα
τοῦ ρολοιοῦ. Τὸ ἀδιάκοπο «τικ-τάκ» ἀνηχοῦσε πιά σταυ-
τιά μου, σὰν ἕνα παραπονιαρικό μουρμούρισμα, σὰν ἕνα
πικρὸ κλάμμα, ἕνα κλάμμα πού μοῦ θύμιζε τὸν καιρὸ πού
περνοῦσε... Ὅλο τὰ ἴδια... Ἡ νύχτα διαδέχονταν τὴ μέρα
καὶ κείνη πάλι τὴ νύχτα, θλιβερά, κουραστικά μονότονα.
Ὁ ἥλιος τὸ πρωῖ, θάβγαινε πάντα ἀπ' τὴν ἴδια μεριά,
ἀκριβῶς ὅπως καὶ χτές, κόκκινος στὴν ἀρχή, σὰν ἀναφου-
συλισμένος ἀπ' τὸν ὕπνο, κῦστερα, ὅσο πῆγαινε, φωτει-
νότερος... Ἡ νύχτα πάλι θάβγαινε ὅμοια, σχεδὸν κάθε
μέρα τὴν ἴδιαν ὥρα, νάπλωσει τὴν μαῦρες φτεροῦγες τῆς
πάνω ἀπ' ὄλα, νὰ νεκρώσει τὰ πάντα καὶ μαζί τους καὶ τὴν
καρδιά μου, πού διψοῦσε γιὰ κάτι, γιὰ κάτι πού δὲ μπορῶ
νὰ τὸ ὀρίσω... Ὅταν ἄνοιγα τὸ πρωῖ τὸ παράθυρο, θά-
βλεπα πάντα πέρα τὴ θάλασσα, μονιτὴ καὶ κατσουφια-
σμένη, σὰν μιὰν αἰνιγματικὴ Σφίγγα, πάντα ἴδια, ὄλοένα
μουρμουρίζοντας τὸ μουγκρὸ τραγούδι τῆς, ἐνῶ τὰ κύματά
τῆς, ὀμοῦντας στὴν ἀκρογιαλιά, θάπλεκαν μὲ τὸν ἀφρό
τους τὴ συνειθισμένη ταπιέλα πάνω στὴν ἄμμο — — —

Ἐνα χρόνο ὀλόκληρο ζούσαμε τώρα ἐκεῖ κιὼλα τάχαμε
βαρεθεῖ τόσο πολὺ, πού πολλὲς φορὲς σκέφτηκα, πὼς καλύ-
τερα θάτανε νάβρονταν ἢ μέρα καὶ νάφενγε γιὰ νὰ τὴν
διαδεχτεῖ ἢ νύχτα, ἔτσι, ὅποιαδήποτε ὥρα, ὄχι πάντα τὴν
ἴδια, κιὰκόμα, πὼς δὲν ἦταν ἀπαραίτητο ὁ ἥλιος νὰ βγαίνει
κάθε μέρα ἀπ' τὴν ἴδια μεριά τοῦ ὀρίζοντα, οὔτε τὸ παλιὸ
κρεμαστὸ ρολοῖ μὲ τὴν κίτρινη σελήνη πλάκα, νὰ χτυπάει
πάντα ἴδια, ρυθμικά, ἄπαυτα, σὰ νὰ θέλει νὰ σοῦ θυμίζει
πὼς ὁ καιρὸς περνάει καὶ πὼς μιὰ μέρα θὰ πεθάνει...

Ἡ μητέρα θὰ κάθονταν πάντα δίπλα στᾶνοιχτὸ παρά-
θυρο καὶ θάβριζε τὸ ράφιμό τῆς, τὸ ἀτέλειωτο ράφιμό τῆς
—σὰ νάραβε σάβανα γιὰ νεκρούς— κἔγὼ θάπαιζα τὸ βι-
βλίο μου καὶ θὰ πῆγαινα στὸ μπαλκόνι.— Ὅστερα θὰ βα-
ρῶμου καὶ θὰ τὸ πέταγα σὲ μιὰν ἄκρη. Ἡ μητέρα κάτι
θὰ μὲ ρώταγε—κάτι, ἔτσι, χωρὶς ἐνδιαφέρον—κἔγὼ θὰ τῆς
ἀπαντοῦσα, ὅπως πάντα, τὰ ἴδια λόγια, πού ἴσως εἶπα καὶ
χτές — — —

II

Πέρασε πολὺς καιρὸς ἔτσι...
Εἶχε ἔρθει τώρα ἢ ἀνοιξὴ καὶ μαζί τῆς, κάποια μετα-
βολὴ εἶχε γίνει μέσα μου : Εἶχα ἐλπίδες τώρα πὼς θάλλαζε
ἢ ζωὴ μου, θὰ γίνονταν μὲ πιὸ ἐνδιαφέρον. Ἐκεῖνο πού
διψοῦσε ἢ καρδιά μου, τῶρα γιὰ βέβαιο τώρα, τώρα πού
δὴν γλυκὰ γαλανὰ μάτια κἔνα δεμάτι χρυσᾶ μαλλιά, εἶχαν
ξογραφιστεῖ μέσα στὸ μυαλό μου, δὴν γαλανὰ μάτια, πού
μὲ καίγανε σὰν κάρβουνα ἀναμένα—ὅπως λάμπανε τὴ νύ-
χτα στὸ σκοτάδι...

Ἡ ψυχὴ μου εἶχε πλημμυρίσει ἀπὸ κάποια τρυφερό-

τητα, ἀπὸ μιὰ παιδικὴν ἀθωότητα, πού ξεποῦσε πότε σὲ
κλάμμα, πότε σὲ γέλιο, ἕνα γέλιο ὅμως, πού πρώτη φορὰ
τὸ αἰσθανόμουν, πού μὲ συγκλόνηζε, ἐνῶ τὸ κλάμμα καθό-
λου δὲν ἔμοιαζε μὲ κείνο τοῦ ρολοιοῦ τότε. Οἱ δειχτες
τώρα κυλοῦσαν σὰν ἀστρατὴ ἀπάνω στὴν κίτρινη σελήνη
πλάκα καὶ πολλὲς φορὲς, θυμάμαι, μοῦ πέρασαν ἢ ἰδέα πὼς
εἶχα γεράσει πιά καί, πηγαίνοντας στὸν καθρέφτη, κοιτοῦσα
τὰ μαλλιά μου, τὸ πρόσωπό μου, γιὰ νὰ βεβαιωθῶ πὼς
δὲν ἦταν ἀλήθεια. Οἱ μέρες περνοῦσαν γρήγορα καὶ νύχτες
περισσότερο ἀκόμη, ἔτσι, πού πολλὲς φορὲς δὲν ἐνοιωθα
καθόλου αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ.

... Ἡ Ντόρα κάθησε ἀπέναντί μας, σ' ἕνα μικρὸ, χαρι-
τωμένο σπιτάκι μὲ μεγάλον κῆπο. Ὁ πατέρας καὶ μητέρα
τῆς, δὴν ἄνθρωποι πολὺ ἥσυχτοι καὶ πολὺ καθῶς πρέπει,
προχωρημένοι πιά στὴν ἡλικία, μένανε σχεδὸν ὅλη τὴν
ἡμέρα κοντὰ, ὁ ἕνας στὸ κλαῖ τοῦ ἄλλου, ἔτσι, σὰ νὰ μὴ
μποροῦσαν νὰποχωριστοῦν ποτέ τους. Ἦτανε τόσο ἀγαπη-
μένοι... Καὶ τὸ χιόνι, πού σκέπαζε σιγά-σιγά τὰ κεφάλια
τους, δὲ μπόρεσε νὰ ψυχράνει τὴν καρδίαν τους—δὴν καρ-
διὴν πού ἔπρεπε νὰ χτυποῦν ἢ μιὰ γιὰ τὴν ἄλλη.

Ὅστερα ἀπὸ δὴν-τρεις μέρες, ἦρθαν γιὰ νὰ μᾶς γνωρί-
σουν—ἔτσι σὰ γειτόνοι πούμαστε ἐκεῖ στὴν ἐρημία. Ἐμεῖς
τοὺς δεχτήκαμε μὲ μεγάλη χαρὰ καὶ νοιώθαμε μιὰ τέτοια
εὐχαρίστηση, σὰν κάτι πολὺ ἔξαιρετικὸ νὰ συνέβηκε : Εἶ-
χαμε τώρα τρεῖς ἀνθρώπους κοντὰ μας νὰ κουβεντιάσουμε,
νὰ γελοῦμε, νὰ περναίει ἢ ὥρα μας ἐκεῖ στὴ μοναξιά. Γιὰ
πρῶτη φορὰ ἐνοιωσα μέσα μου ἕνα ἀλλόκοτο συναίσθημα,
ὄταν τοὺς εἶδα καὶ τοὺς τρεῖς νὰ περνοῦν τὴν πόρτα μας
καὶ νὰ μπαίνουν στὸ δωμάτιο, τὸ πλημμυρισμένο ἀπὸ ἥλιο
κιὰγέρα.

Ὁ πατέρας, ἕνας ἀνθρωπῆκος καλόκαρδος πού ὄλο γε-
λοῦσε, ἔτσι, πού στίς ἄκρες τοῦ στόματός του τὸ αἰώνιο γέ-
λιο του, εἶχε χαράξει δὴν βαθιὲς πτυχές, μᾶς ἄπλωσε τὸ
χέρι του ἀστράφτοντας ἀπὸ χαρὰ. Ἐμεῖς τὸν εὐχαριστήσαμε
πολὺ, καθῶς καὶ τὴ γυναῖκα του, μιὰν ἔξαιρετικὴν γυναῖκα,
πολὺ εὐχάριστη καὶ πολὺ ἔμορφη, καθῶς φαίνονταν, σὰ
νειάτα τῆς.

Προχώρησαν καὶ κάθησαν στὸν καναπέ.

Ἡ Ντόρα, πού στέκονταν ἀκόμη στὸ κατώφλι τῆς πόρ-
τας, χαιρέτησε μὲ τὸ κεφάλι καὶ προχώρησε μέσα, ἐνῶ τὰ
μάγουλά τῆς βάφονταν ῥόδινα.

Ὅστερα σήκωσε τὰ μάτια τῆς καὶ μᾶς κοίταξε, καθί-
ζοντας σὲ μιὰ καρέκλα δίπλα στὸ παράθυρο.

Ἡ μέρα ἦτανε χαρὰ θεοῦ. Ὁ οὐρανὸς ἀπάνω καταγά-
λανος, λαμπερός, καὶ μόνο πέρα, στὴν ἄκρη τοῦ ὀρίζοντα,
ἕνας σωρὸς ἀπὸ λευκὰ σύννεφα, πού μοῦκανε τὴν ἐντύ-
πωση μιάς ἀσπρῆς περῶνας στὸ κεφάλι κάποιου μαρκή-
σιου, ὅπως εἶχα δεῖ στὸ θέατρο κάποτε. Ὁ ἥλιος λαμπερός,
κρέμονταν στὸν καταγάλανον οὐρανὸ καί, δὲν ξέρω πὼς,
μοῦκανε τὴν ἐντύπωση ἐνὸς χρυσοῦ νομίσματος, ἀφημένου
ἀπάνω σ' ἕνα μεγάλο τραπέζι, πούταν ντυμένο μὲ πράσινη
τσόχα...

Ἡ μητέρα μου μιλοῦσε μὲ τοὺς ξένους γιὰ χίλια πράμ-
ματα, ἐντελῶς ἀδιάφορα, καὶ κείνοι πάλι ἀπαντοῦσαν προ-
θυμὰ κενθονικά, ἐνῶ στοῦ πατέρα τὸ πρόσωπο, ἦτανε χυ-

μένη μιὰ παράξενη τρυφερότητα, καὶ στίς ἄκρες τοῦ στόματός του οἱ δυὸ πτυχές, θαρρεῖς, εἶχαν γίνει πιὸ βαθουλές.

... Ἐνα πρᾶμμα μονάχα μούκανε ἐντύπωση: τὰ μάτια τῆς Ντόρας...

Ἀλήθεια, εἶχε κάτι πολὺ περίεργα μάτια γαλανά, σὰν τὸν οὐρανὸ, μὲ κάτι μακρὰ ξανθὰ ματόκλαδα, σὰν ἕνα χρυσὸ στεφάνι γύρω τους. Καὶ μὲ κοιτοῦσαν τόσο παράξενα... Κάμποσες φορὲς προσπάθησα νὰ τὴν κοιτάξω καλὰ στὰ μάτια, μὰ δὲ μπόρεσα. Ἐσκυβα τὸ βλέμμα μου καὶ κοίταζα χάμω, ὅπου νᾶτανε. Μέσα μου ἔνοιωθα μιὰν ἀνατριχίλα κῆ ἀναπνοή μου κόμπιαζε...

... Ἡμουν πολὺ χαρούμενος. Ἡ μονοτονία τῆς ζωῆς μας χάνονταν τώρα κοὶ μέρες πέραγαν γρήγορα, πολὺ γρήγορα. Τὸ «τῆκ-τᾶκ» τοῦ ρολοιοῦ δὲ μούκανε τώρα καμμιὰν ἐντύπωση, οὔτε τὸ πρόσεχα καθόλου ἦτανε σὰν ἕνα πρᾶμμα συνειθισμένο, κάτι ποὺ τᾶκούγαμε κάθε μέρα, χωρὶς νὰ τραβᾶει καθόλου τὴν προσοχή μας — —

Κάθε μέρα βγαίναμε οἱ δυὸ μας μὲ τὴν Ντόρα, ἐνῶ οἱ γέροι μένανε σίτι καὶ κουβέντιαζαν.

Παίρναμε τὸ μακρὸ δρόμο μὲ τὰ πολλὰ πεῦκα, ποὺ ἔφερνε σᾶνα λόφο, γεμάτων ἀπὸ σῆνα, ποὺ γέμιζαν μὲ τὴν εὐωδιά τους τὸν ἀέρα. Ἐκεῖ καθόμαστε χάμω, ὁ ἕνας στὸ πλάι τοῦ ἄλλου καὶ σωπαίναμε.

Πέρα, μακρὰ, ἡ θάλασσα, πότε σὰν καθρέφτης καὶ πότε ταραγμένη, σὰ στήθος ποὺ ἀνάσαινε βαρειά, γύρω μας ἔρημιὰ καὶ ἀπάνω ὁ ἀπέραντος ὁ οὐρανός.

Καθόμαστε χωμένοι μέσα στὰ σῆνα, ποὺ τὰ μικρὰ κόκκινα λουλουδάκια τους, κρέμονταν ἀπ' τὰ κλωνάρια σὰν κόμποι ἀπὸ πηγμένο αἶμα.

Τὶς μέρες ποὺκανε πολὺ ζέστη, φόραγε ἕνα λεπτὸ ἄσπρο πουκαμισάκι μὲ μιὰ ζώνη στὴ μέση, ποὺ, σφίγγοντας τὸ κορμί της, χάραζε λευτέρως τὴν γραμμὴ τοῦ ὄριμου στήθους της, ποὺ ἀνεβοκατέβαινε ρυθμικὰ καθὼς ἀνάπνευε. Αὐτὲς τὶς μέρες τὸ κορμί της ἔβγαζε μιὰ παράξενη μυρουδιά, ποὺ μὲ ζάλιζε, ἔτσι, ὅταν καθόμαστε πλάι, βασιτώντας κάποτε ἀσυναίσθητα ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου τὸ χέρι. Δὲ μιλούσαμε σχεδὸν ποτέ: Σωπαίναμε καὶ κοιταζόμαστε στὰ μάτια πότε-πότε καὶ νοιώθαμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Δὲ μιλούσαμε σχεδὸν ποτέ — κιῶμως λέγαμε τόσα...

... Κάποτε μᾶφθησ κῆπαιξα μὲ τὰ μαλλιά της, ποὺ ἦταν σὰν χρυσὰ κρόσια. Τράβηξα τὴν κορδέλλα ποὺ τὰ συγκρατοῦσε, κῆνας χείμαρρος ἀπὸ χρυσάφι χύθηκε στὸν ὄμο της, ἐνῶ αὐτὴ ἔσκυβε τὰ μάτια της καὶ τὸ πρόσωπό της βάφονταν ῥόδινο...

Ἐπειὰ εἶδα τὰ χεῖλια της νὰ τρέμουν καὶ τὰ ρουθούνια της νᾶνοιγκλείουν σὰ μανιασμένα, ἐνῶ ἔνοιωθα τὸ χέρι της τὸ γυμνὸ νᾶγκαλιάζει τὸ λαιμό μου, καίγοντας σὰν σίδερο πυρωμένο... Μὲ κοίταξε μιὰ στιγμή βαθειὰ στὰ μάτια κῆστερα, μένα σπασμὸ ποὺ τὴν τάραξε σύγκορη, κόλλησε τὰ χεῖλια της στὰ δικὰ μου κῆπεσε ἀνάσκελα... Τὰ ρουθούνια της τώρα πῆγαν νὰ σπᾶσουν κῆ ἀναπνοή της ἔβγαине σὰ ῥόγγος ἀπ' τὸ στήθος της, ἐνῶ τὰ μάτια της, σβυσμένα κιᾶτονα, ἀνοιγόκλειαν γρήγορα καὶ κάποτε τὰ φώτιζε μιὰ παράξενη κόκκινη λάμψη...

Ἐπειὰ σηκώθηκε κῆκλαψε — —

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ = = = = =

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ = = = = =

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΑΓΑΤΣΑΝΙΟΥ 6 Β = = = = =

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ	ΔΡΧ. 15.—
» » ΕΞΗ ΜΗΝΕΣ	» 8.—
» ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	» 20.—
ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΧ. 1.25	

III

Τὸ κολοκαῖρι εἶχε περάσει καὶ τώρα στὸν οὐρανὸ, κάθε μέρα σχεδόν, ἦταν ἀπλωμένα βαρεῖα μαῦρα σύννεφα. Ὁ χειμῶνας ἐρχότανε κῆ θάλασσα, φουρτουνιασμένη πάντα, λύσσαγε ὅλη μέρα χτυπώντας τοὺς βράχους καὶ καταπίνοντας τὴν ἄμμο. — Ἡ μητέρα εἶχε πιάσει πάλι τὸ ῥάψιμό της κοὶ «ξένοι» μας ἐτοιμάζονταν νὰ μᾶς ἀφήσουν. Ἡ χαρὰ μου πέθαινε! Μέσα μου ἔνοιωθα κάτι κρύο, κάτι ποὺ μᾶς φεγγε καὶ μέκανε νὰ κλάψω, ἐνῶ τὸ «τῆκ-τᾶκ» τοῦ ρολοιοῦ μὲ βασάνιζε πάλι, μὲ τὸ ἄπαντο, ρυθμικὸ χτύπημά του, σὰ νᾶθελε νὰ μοῦ θυμίσει πὼς ὁ καιρὸς περνοῦσε καὶ πὼς μιὰ μέρα θὰ πεθάνουμε...

... Ἐπειὰ ἀπὸ λίγες μέρες, ἦρθαν οἱ γείτονές μας νὰ μᾶς ἀποχαιρετίσουν.

Τὸ πρόσωπο τοῦ πατέρα τώρα μὲ θύμωσε, μέκεινες τὶς ἀπαίσιες ζαρωματιές στίς ἄκρες τοῦ στόματός του καὶ τὰ μάτια του ποὺ λάμπανε ἀπὸ χαρὰ. Ἡ μητέρα μοῦ φάνηκε πολὺ ἄσκημη τώρα. Ἡ Ντόρα, τὴν ὥρα ποὺ μοῦδωσε τὸ χέρι της, κοιτάζοντάς με καλὰ στὰ μάτια, μοῦ ψιθύρισε:

— Τοῦ χρόνου... πάλι θὰ σᾶς ξαναδοῦμε!...

Καὶ γέλασε δείχνοντας τὰ δόντια της...

... Ἐπειὰ εἶδα τὸ κάρρο, ποὺ ξεκίνησε σιγά-σιγά, σὰ νὰ μὴν ἦθελε νὰ προχωρήσει, ποὺ κουβαλοῦσε τὰ μπασούλα — μιὰ νεκρὴ συνοδεία ποὺ πῆγαινε σιγά-σιγά...

Στεκόμουν πίσω ἀπ' τὸ κλειστὸ παράθυρο καὶ κοίταζα. Στὴ γωνιά τοῦ δρόμου χάθηκαν ὅλα. — Ἀπέναντι τὸ μικρὸ σπιτάκι σιωπηλὸ καὶ πένθιμο, σὰν ἕνα νεκροταφεῖο μὲ τὰ πολλά του δέντρα, μούφερε δάκρυα στὰ μάτια. — Κάτι πέθαινε μέσα μου...

... Ἡ μητέρα ἔπιασε πάλι τὸ ῥάψιμό της, τὸ ἀτέλειωτο ῥάψιμό της — σὰ νᾶραβε σάβανα γιὰ νεκρούς —, ἔξω τὰ σύννεφα ἔξεσπασαν σὲ βροχὴ ποῦπερτε σὲ μεγάλες σταγόνες, ἐνῶ ἀπ' τὴν ἄλλη κάμαρα ἀκουστήκε τὸ μονότονο «τῆκ-τᾶκ» τοῦ ρολοιοῦ μὲ τὴν κιτρινωμένη πλάκα, σὰ νᾶθελε νὰ μᾶς θυμίσει πὼς ὁ καιρὸς περνᾶει καὶ πὼς μιὰ μέρα θὰ πεθάνουμε — —

MAURICE MAETERLINCK

ΟΙ ΤΥΦΛΟΙ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ο ΠΑΠΑΣ

ΤΡΕΙΣ ΓΕΝΝΗΜΕΝΟΙ ΤΥΦΛΟΙ

Ο ΓΕΡΩ — ΤΥΦΛΟΣ

ΠΕΜΠΤΟΣ ΤΥΦΛΟΣ

ΕΚΤΟΣ ΤΥΦΛΟΣ

ΤΡΕΙΣ ΓΡΗΣ ΤΥΦΛΕΣ ΣΕ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Η ΠΙΟ ΓΡΗ ΤΥΦΛΗ

ΜΙΑ ΝΕΑ ΤΥΦΛΗ

ΜΙΑ ΤΡΕΛΛΗ ΤΥΦΛΗ

Ἐνα πολὺ παλὸ βορεινὸ δάσος ἀτέλειωτης θέας, κάτω ἀπὸ ἕνα βαθειὰ ἀστερωμένον οὐρανὸ. Στὴ μέση καὶ πρὸς τὸ ἄδυτο τῆς νύχτας, κάθεται ἕνας πολὺ γέρος παπᾶς τυλιγμένος μέσα σὲ μιὰ φαρδύ μαύρη μανδύα. Τὸ κορμί καὶ τὸ κεφάλι, ἐλαφρὰ πεσμένα πρὸς τὰ πίσω καὶ γενικὰ ἀκίνητα, ἀκουμπᾶνε ἀπάνω στὸν κορμὸ μιᾶς πελώριας βαλανιδιάς κουφιασμένης. Στὸ πρόσωπο φαίνεται μιὰ κιτρινάδα κεραιοῦ ἀνάλαχτη, τὰ μελανιασμένα χεῖλια μένουν μισοανοιχτά. Τὰ ἀνέκφραστα μάτια ἀκίνητα, δὲν φαίνονται νὰ βλέπουν πρὸς τὸ μέρος τῆς αἰωνιότητος, ποὺ φαίνεται, καὶ μοιάζουν σὰν αἱματωμένα ἀπὸ ἄπειρες, ἀμνημόνευτες λύπες καὶ δάκρυα. Τὰ μαλλιά, μιᾶς ἀσπράδας ποὺ σοῦ ἐμπνέει τὸ σεβασμὸ, πέφτουν στριμμένα μακρὰ καὶ ἀραιὰ πάνω στὸ πρόσωπο, περισσότερο φωτισμένο καὶ περισσότερο κουρασμένο ἀπ' ὅλα τὰ γύρω ποὺ εἶναι μέσα στὴν προσεχτικὴ σιωπὴ τοῦ μουντοῦ δάσους. Τὰ λιγνὰ του χέρια εἶναι ἀλύγιστα καρφωμένα πάνω στὰ πόδια του. — Δεξιὰ, εἶναι γέροι τυφλοὶ, κάθονται ἀπάνω σὲ πέτρες, σὲ κούρξια καὶ σὲ ξερὸ φύλλα. — Ἀριστερὰ, ἀπέναντι στοὺς γέροντες, καὶ ξεχωρισμένες ἀπ' αὐτοὺς, ἀπὸ ἕνα ξεροζωμένο δέντρο κ' ἀπὸ μιὰ σειρά ὄλο βράχια, κάθονται ἔξη γυναῖκες τὸ ἴδιον τυφλές. Τρεῖς ἀπ' αὐτὲς προσεύχονται θρηνώντας ἀδιάκοπα, μὲ μιὰ φωνὴ ὑπόκοψη. Μιὰ ἄλλη εἶναι πολὺ γρηά. Ἡ πέμπτη εἶναι μιὰ στάση βούβης τρέλλας, κρατᾶει στὰ γόνατά της ἕνα μικρὸ παιδί ἀποκοιμισμένο. Ἡ ἕκτη ἔχει μιὰ νεότητι ὑπέροχη. Τὰ μαλλιά της τὴν σκεπάζουν ὀλόκληρη. Φοράνε, καθὼς καὶ οἱ γέροι, φαρδύα ρούχα, σκοῦρα καὶ ὁμοίμορφα. Οἱ περισσότεροὶ κάθονται περιμένοντας, μὲ τοὺς ἀγῶνες στὰ γόνατα καὶ τὸ πρόσωπο μὲς τὶς παλάμες. Ὅλοι φαίνονται πὼς ἔχουν χάσει τὴν ἄσκημη συνήθεια τῆς κινήσεως καὶ δὲν γυρίζουν πιά τὸ κεφάλι στὸν καθὲ πνιγμένο κ' ἀνήσυχο θόρυβο τοῦ νησιοῦ. Μεγάλια δέντρα αἰωνόβια, μὲ τὰ κλαδιὰ λυγισμένα μελαγχολικὰ πρὸς τὴ γῆ, καὶ κυπαρίσσια, τοὺς σκεπάζουν μὲ τὶς πιστὲς σκιές τους. Μιὰ τοῦφα ἀπὸ ἀρρωστημένα ἀσφοδέλια ἀνθίζει ἐκεῖ κοντὰ στὸν παπᾶ, μέσα στὴ νύχτα. Εἶναι ὑπερβολικὸ σκοτάδι, μ' ὄλο ποὺ τὸ φῶς τῆς σελήνης φαίνεται νὰ ὀγγαμώνει ἐδῶ κ' ἐκεῖ γιὰ νὰ περάσει μιὰ στιγμή τὴν πυκνὴ μαυριὰ τῶν φυλλωμάτων.

Πρῶτος τυφλός. Δὲν ἔρχεται ἀκόμα;

Δεύτερος τυφλός. Μὲ ξύπνησες!

Τρίτος τυφλός. Κ' ἐγὼ κοιμόμουν.

Πρῶτος τυφλός. Δὲν ἔρχεται ἀκόμα;

Δεύτερος τυφλός. Δὲν ἀκούω νὰ ἔρχεται τίποτα.

Τρίτος τυφλός. Εἶναι καιρὸς νὰ γυρίσουμε στὸ τυφλοκομεῖο.

Πρῶτος τυφλός. Θὰ ἔπρεπε νὰ ξέραμε ποὺ βρισκόμαστε.

Δεύτερος τυφλός. Ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ ἔφυγε κάνει κρύο. Ὁ γέρω-τυφλός. Μήπως ξέρει κανένας ποὺ βρισκόμαστε;

Ἡ γρηά τυφλή. Περπατήσαμε πολὺ ὥρα· πρέπει νὰ εἴμαστε πολὺ μακρὰ ἀπ' τὸ τυφλοκομεῖο.

Πρῶτος τυφλός. Ἄ! Οἱ γυναῖκες εἶναι ἀπέναντί μας;

Ἡ γρηά τυφλή. Εἴμαστε καθισμένες ἀπέναντί σας.

Πρῶτος τυφλός. Σταθῆτε, ἔρχομαι κοντὰ σας. (Σηκώνεται καὶ ψηλαφεῖ.) Ποὺ εἴσαστε;

— Μιλάτε! γιὰ ν' ἀκούσω ποὺ βρισκόσαστε!

Ἡ γρηά τυφλή. Ἐδῶ, εἴμαστε καθισμένες πάνω σὲ πέτρες.

Πρῶτος τυφλός. (Προχωρεῖ καὶ χτυπάει πάνω στὸν κορμὸ ἑνὸς δέντρου καὶ στὰ βράχια.) Κάτι εἶναι ἀνάμεσά μας...

Δεύτερος τυφλός. Θὰ ἦταν καλλίτερο νὰ ἔμενες στὴ θέση σου!

Τρίτος τυφλός. Ποὺ καθόσαστε; — Θέλετε νὰ ρηθῆτε κοντὰ μας;

Ἡ γρηά τυφλή. Δὲν τολμᾶμε νὰ σηκωθοῦμε!

Τρίτος τυφλός. Γιατί μᾶς ἐχώρισε;

Πρῶτος τυφλός. Ἀκούω προσευχὴ ἀπ' τὸ μέρος τῶν γυναικῶν.

Δεύτερος τυφλός. Ναι, εἶναι οἱ τρεῖς γρηγές ποὺ προσεύχονται.

Πρῶτος τυφλός. Δὲν εἶναι ὥρα νὰ προσεύχεται κανένας.

Δεύτερος τυφλός. Θὰ προσευχηθεῖτε σὲ λίγο στὸ θάλαμο!

(Οἱ τρεῖς γρηγές ἐξακολουθοῦν τὶς προσευχές τους)

Τρίτος τυφλός. Θὰ ἦθελα νὰ ξέρω κοντὰ σὲ ποιὸν εἶμαι καθισμένος;

Δεύτερος τυφλός. Νομίζω πὼς εἶμαι δίπλα σου.

(Ἀπλώνουν τὰ χέρια τους καὶ ψάχνουν γύρω τους.)

Τρίτος τυφλός. Δὲν μπορεῖ νὰ φτάσει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον!

Πρῶτος τυφλός. Δὲν εἴμαστε ὅμως μακρὰ ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλο. (Ἀρχίζει νὰ ψηλαφεῖ γύρω του καὶ μὲ τὸ ραβδί του χτυπάει τὸν πέμπτο τυφλὸ, ποὺ βογγάει ὑπόκοψη.)

Αὐτὸς ποὺ δὲν ἀκούει εἶναι κοντὰ μας. (Ἡ γρηά σηκώνεται καὶ ψηλαφεῖ.)

Δεύτερος τυφλός. Δὲν τοὺς ἀκούω ὅλους, προτῆτερα εἴμαστε ἔξη.

Πρῶτος τυφλός. Ἀρχίζω νὰ γίνουμαι σκεπτικὸς. Ἀς ρωτήσουμε καὶ τὶς γυναῖκες, πρέπει νὰ ξέρουμε σὲ τί νὰ ἐλπίζουμε. Τὶς τρεῖς γρηγές τὶς ἀκούω νὰ προσεύχονται πάντα· μήπως εἶναι μαζὺ;

Ἡ γρηά τυφλή. Κάθονται κοντὰ μου ἀπάνω σ' ἕνα βράχο.

Πρώτος τυφλός. Έγώ κάθουμαι στὰ ξερά φύλλα.

Τρίτος τυφλός. Καί ή ώραία τυφλή, πού είναι ;

Ή γρηά τυφλή. Είναι κοντά σ' αυτές πού προσεύχονται.

Δεύτερος τυφλός. Πού είναι ή τρελλή και τὸ παιδί της;

Ή νέα τυφλή. Κοιμάται μὴν τὴν ξυπνάτε !

Πρώτος τυφλός, "Ω ! πόσο εἶσαι μακριά μας ! Σὲ νόμιζα ἀπέναντί μου !

Τρίτος τυφλός. Τώρα ξέρουμε σχεδὸν ὅ,τι μᾶς χρειαζότανε, ἄς κουβεντιάσουμε λίγο, ὡς πού νὰ γυρίσει ὁ παπᾶς.

Ή γρηά τυφλή. Μᾶς εἶπε νὰ τὸν περιμένουμε σιωπῶντας.

Τρίτος τυφλός. Μὰ δὲν βρισκόμαστε μέσα σ' ἐκκλησία.

Ή γρηά τυφλή. Δὲν ξέρεις πού βρισκόμαστε.

Τρίτος τυφλός. Φοβᾶμαι ὅταν δὲν μιλάω.

Δεύτερος τυφλός. Ξέρετε πού ἐπῆγε ὁ παπᾶς ;

Τρίτος τυφλός. Μοῦ φαίνεται ὅτι μᾶς ἔχει ἀφήσει ἀπὸ πολὺ ὦρα.

Πρώτος τυφλός. Ἐχει γεράσει πολὺ. Φαίνεται πὼς κ' αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀπὸ λίγο καιρὸ, δὲ βλέπει πιά. Δὲ θέλει νὰ τ' ὁμολογήσει ἀπὸ φόβο μήπως κανένας ἄλλος ἔρθει και πάρει τὴ θέση του μεταξὺ μας, ἀλλὰ ἔχω τὴν ὑποψία ὅτι, δὲ βλέπει πιά καθόλου, θὰ μᾶς χρειαζότανε κάποιος ἄλλος ὁδηγός, δὲν μᾶς ἀκούει πιά, και εἶμαστε πάρα πολλοί.

Στὸ σπῆτι δὲν εἶναι παρὰ οἱ τρεῖς καλογρηῆς κ' αὐτοὶ πού βλέπουνε και εἶναι ὅλοι πιὸ γέροι ἀπὸ ἐμᾶς ! Εἶμαι βέβαιος πὼς μᾶς παραπλάνησε κ' ὅτι ζητάει τὸ δρόμο. Πού ἐπῆγε ; Δὲν ἔκανε καθόλου καλὰ νὰ μᾶς ἀφήσει ἐδῶ...

Ὁ γέρω-τυφλός. Ἐχει πάει πολὺ μακριά, μοῦ φαίνεται ὅτι κάτι εἶπε στὶς γυναῖκες.

Πρώτος τυφλός. Δὲν μιλάει πιά παρὰ μόνο στὶς γυναῖκες. Μήπως δὲν ὑπάρχουμε πιά ; Ὅθὰ κάναμε καλὰ νὰ παραπονεθοῦμε στὸ τέλος.

Ὁ γέρω-τυφλός. Σὲ ποιὸν θὰ παραπονεθῆτε ;

Πρώτος τυφλός. Δὲν ξέρω ἀκόμα, θὰ ἰδοῦμε, θὰ ἰδοῦμε, —Μὰ πού ἐπῆγε λοιπόν ; Ὅθὰ ρωτήσω τίς γυναῖκες.

Ή γρηά τυφλή. Ἦτανε κουρασμένος ἐπειδὴ εἶχε περπατήσει πολὺ ὦρα. Νομίζω πὼς κάθησε μιὰ στιγμὴ ἀνάμεσά μας. Ἐχει μερικὲς μέρες τώρα πού εἶνε πολὺ θλιμμένος και πολὺ ἀδυνατισμένος. Φοβάται ἀπὸ τότε πού πέθανε ὁ γιατρός. Εἶναι μόνος. Δὲν μιλάει σχεδὸν καθόλου.

Δὲν ξέρω τί συμβαίνει. Σήμερα ἐπιθυμοῦσε πολὺ νὰ βγεῖ ἔξω. Ἐλεγε, ὅτι ἤθελε νὰ δεῖ τὸ νησί, μιὰ τελευταία φορά, πρὶν ἔρθει ὁ χειμῶνας. Φαίνεται πὼς ὁ χειμῶνας θὰ εἶναι βαρὺς και θὰ κρατήσῃ πολὺ κ' ὅτι οἱ πάγοι ἄρχισαν νὰ κάτεβαίνουν. Ἦτανε πολὺ ἀνήσυχος. Λένε ὅτι οἱ μεγάλες θύελλες τῶν περασμένων ἡμερῶν πλημύρισαν τὸν ποταμὸ κ' ὅτι ὅλοι οἱ φραγμοὶ του πέσανε. Ἀκόμη ἔλεγε πὼς ἡ θάλασσα τὸν τρώμαζε, φαίνονταν νὰ ταραζέται χωρὶς αἰτία, και πὼς οἱ ὄχθες τοῦ νησιοῦ δὲν στέκουν πειὰ ὅσο ἔπρεπε ψηλά. Ἦθελε νὰ δεῖ μὰ δὲν μᾶς εἶπε ὅμως αὐτὸ πού εἶδε.

—Τώρα, μοῦ φαίνεται πὼς πῆγε νὰ βρεῖ ψωμί και νερὸ γιὰ τὴν τρελλή. Εἶπε ὅτι ἔπρεπε νὰ πάει πολὺ μακριά...

Πρέπει νὰ περιμένουμε.

Ή νέα τυφλή. Φεύγοντας μοῦ ἔπιασε τὰ χέρια, τὰ δικὰ του τρέμανε, σὰν ἀπὸ φόβο.

Ἔστερα μὲ ἀγκάλιασε.....

Πρώτος τυφλός. "Ω ! ὦ !

Ή νέα τυφλή. Τὸν ἐρώτησα τί εἶχε. Μοῦ εἶπε ὅτι δὲν ἤξερε. Μοῦ εἶπε πὼς ἡ βασιλεία τῶν γερόντων θὰ τελειῶνε, ἴσως.....

Πρώτος τυφλός. Τί ἤθελε νὰ πεῖ μαυτὸ ;

Ή νέα τυφλή. Δὲν τὸ κατάλαβα. Μοῦ εἶπε ὅτι θὰ πῆγαινε ἀπ' τὴ μεριά τοῦ φάρου.

Πρώτος τυφλός. Εἶναι κανένας φάρος ;

Ή νέα τυφλή. Ναί, στὸ βορεινὸ μέρος τοῦ νησιοῦ. Νομίζω ὅτι δὲν εἶμαστε πολὺ μακριά. Ἐλεγε ὅτι ἔβλεπε τὸ φέγγος τοῦ φαναριοῦ ὡς ἐδῶ, μέσ' ἀπὸ τὰ φύλλα. Δὲν μοῦ φάνηκε περισσότερο λυπημένος ἀπὸ τὴ σημερινή ἡμέρα και μοῦ φαίνεται ὅτι ἔχει μερικὲς μέρες τώρα πού κλαίει. Δὲν ξέρω γιατί ἔκλαιγα κ' ἐγὼ χωρὶς νὰ τὸν βλέπω. Δὲν τὸν ἀκουσα νὰ φεύγει. Δὲν τὸν ἐρώτησα περισσότερο. Νόμιζα πὼς χαμογελοῦσε πολὺ πικρά, ἀκόμη μοῦ φαίνονταν ὅτι ἔκλεινε τὰ μάτια και πὼς ἤθελε νὰ μὲνει σιωπηλός.

Πρώτος τυφλός. Δὲν μᾶς εἶπε τίποτ' ἀπ' ὅλα αὐτὰ, ἡ νέα τυφλή. Δὲν τὸν ἀκούτε ὅταν μιλάει ! ἡ γρηά τυφλή. Ὅταν μιλάει ὅλοι μουρμουρίζετε. Δεύτερος τυφλός. Φεύγοντας μᾶς εἶπε μόνο «καληνύχτα».

Τρίτος τυφλός. Ὅθὰ ἦτανε πολὺ ἀργά.

Πρώτος τυφλός. Καθὼς ἔφευγε εἶπε δυὸ τρεῖς φορές «καληνύχτα», σὰν νὰ πῆγαινε νὰ κοιμηθεῖ. Μοῦ φαίνονταν ὅτι μὲ κοίταζε καθὼς ἔλεγε «καληνύχτα, καληνύχτα !» Ὅταν κοιτάζει κανένας τὸν ἄλλον στὸ πρόσωπο ἢ φωνὴ ἀλλάζει.

Πέμπτος τυφλός. Λυπηθῆτε ὅσους δὲν βλέπουν ! Πρώτος τυφλός. Ποιὸς μιλάει ἔτσι χωρὶς αἰτία ; Δεύτερος τυφλός. Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε αὐτὸς πού δὲν ἀκούει ὁ ἄλλος.

Πρώτος τυφλός. Σῶπα ! Δὲν εἶναι στιγμὴ νὰ λείει ψέματα κανένας ! Τρίτος τυφλός. Πού ἐπῆγε νὰ βρεῖ ψωμί και νερό ; ἡ γρηά τυφλή. Ἐπῆγε πρὸς τὴ θάλασσα. Τρίτος τυφλός. Στὴν ἡλικία του δὲν πᾶνε ἔτσι στὴ θάλασσα.

Δεύτερος τυφλός. Εἶμαστε κοντὰ στὴ θάλασσα ; ἡ γρηά τυφλή. Ναί, καθῆστε ἡσυχοὶ μιὰ στιγμὴ, θὰ τὴν ἀκούσετε ! (Μούρμουρο μιᾶς κοντινῆς θάλασσας πολὺ ἡσυχῆς.) Δεύτερος τυφλός. Δὲν ἀκούω παρὰ τίς τρεῖς γρηῆς πού προσεύχονται. ἡ γρηά τυφλή. Πρῶτος καλά, θὰ τὴν ἀκούσεις μεσ' ἀπὸ τίς προσευχῆς τους.

Δεύτερος τυφλός. Ναί, ἀκούω κάτι πού δὲν εἶναι μακριά μας. (Συνέχεια)

(Μετάφραση) Γ. ΚΥΡΙΑΚΙΑΝΣ

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE

ΚΟΥΜΠΛΑ — ΧΑΝ

ΟΝΕΙΡΟΡΑΜΑ

* Απόσπασμα (*)

Μικρὸ χάρισμα τοῦ κ. Πέτρου Βλασιτοῦ ποιητῆ «Τῆς Ζωῆς», πού σαυτὸν χρωστέται ἡ αἰσθητικὴ ἡδονή, πού ἐπόλαφα μεταφράζοντας.

Στὴν Ξαναντοῦ διατάζει ὁ Κούμπλα—Χὰν παλάτι μέγα ἀρχοντικὸ νὰ χτίσουν ἐκεῖ ἔπου τάγια νερά τοῦ Ἄλφῃ ἔτρεχαν ἀπὸ σπηλιῆς πού δὲν μπορεῖ ἀνθρώπου μάτι νὰ μετρεῖ σὲ θάλασσαν ἀνήλιαγῃ νὰ σβύσουν. Καί νὰ πού πέντε και ἄλλα πέντε μίλια ἀκόμα πλούσιες γαῖς πυργόκαστρα και τοῖχον γυρωκλείουν. Ἐκεῖ μπαχτσέδες ἔπου ἀστράφτουν φειδωτὲς νεροσυρμές, ἔπου ἀπειρα μυρόδεντρα ἀνθια χύνουν. Ἐδῶ δάσα πανάρχαια καθὼς οἱ βουνοκορφῆς πού ἠλιόλουστες ξανείγουν πρασιινιές.

Μὰ ὦμέ ! μέσα ἀπ' τὰ κέδρα, στὴν πλαγιὰ τὴ χλοερὴ τί χάσμα ὄνειρευτὸ βαθεῖα κατηφορίζει ! Τόπος δάγχιος, φρίκης ἱερῆς και στοιχειωμένος, πού πάντα ἀπ' τῆς γυναίκας ἀνηχάει τὴ γοερὴ κλάψα, πού κλαίει τὸ δαίμονα ἐραστὴ τῆς σὰ γυρίζῃ λειψὴ ἢ σελήνη νὰ σβυστῇ !

Μέσα ἀπὸ τοῦτο τὸ χάσμ' ἀκατάπαυτη βράζει ἀνάθρα σάμπως ἢ γῆς μὲ βαθεῖους στεναγμοὺς φορτικὰ νάνασαινη, και μιὰ πηγὴ ἀναβρύζει ἀμέσως γιγάντια, πελώρια, πού κοχλάζει γοργὰ πού και ἀπάτομα κόβεται, ὄγκους βράχους πετώντας σὰν κατρακυλιστὸ χαλάζι ἢ ἀχερόσπυρο πού τινάζει ὁ θεριστῆς στὸ ἄλωνι !

Μέσα ἐκεῖ στὶς βραχόπετρες πού πηδῶν μονομιάς και γιὰ πάντα ὁ ἱερὸς ποταμὸς φουσκωτὸς μεγαλώνει.

Σὲ πέντε μίλια φειδοαπλώνονται πολὺπλοκα σὲ δάσα και κοιλάδες και ἔτρεχαν τάγια νερά μεσ' σὲ σπηλιῆς πού δὲν μπορεῖ ἀνθρώπου μάτι νὰ μετρεῖ, μὲ ἀντάρρα νὰ χυθοῦν σὲ νεκρὸ πέλαγο....

(*) Ἡ μετάφραση εἶναι ἀκέραια δὲ λείπει τίποτα. Ἀπόσπασμα λείει ὁ ποιητῆς, γιατί σὲ μιὰ ποιητικὴ του ἔκσταση, ὄνειρευτῆκε ἀποκοιμισμένος ὀλόκληρο τραγοῦδι, ἀπ' ὅπου μεταγράψαε στὸ ἔσπνιο του ὅ,τι μπόρεσε νὰ θυμηθῇ ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀριστοῦργημα τῆς φαντασίας.

* Ὁ Μεταφραστῆς

Κι' ὁ Κούμπλα—Χὰν σὰν νᾶκουγε σὲ τούτῃ τὴν ἀντάρρα μακρυνῆς προγονικῆς φωνῆς — — — πολέμου σάλαγο — — — — — μνηῶντας !

Στὰ κύματα ἐπλεχε ἡ σκιά τοῦ ἀρχοντικοῦ κουλὲ ἔπου ἔσμυγε ἢ βουῆ ἀπ' τὰ χαμῶγια κ' ἀπ' τὴν πηγῆ. Ὡ θάμα τέχνης ἀθωρηῆς Παλάτι ἠλιόλουστο μὲ ὑπόγεια παγοκρύσταλλα ! Κοπέλλα μὲ τὴ λύρα σ' ὀπτασία πού εἶδα ! κοπέλλα ἀπ' τὴν Ἀβουσσινία στὴ λύρα τῆς νὰ παίζῃ νὰ τραγουδάῃ τὸ βουνὸ Ἄμπορο...

Ἄχ ! μακάρι μέσα μου, ἄχ ! και νὰ μπορῶ τὴν ἀρμονία πού ἔψελνε νὰ ξαναζήσω θὰ μὲ συνέπαιρνε βαθεῖα τόσο πού και νὰ χτίσω μὲ μουσικὴ βαθειάρμονη ἀπειρη, ὡς πέρα, τὸ ἠλιόλουστο παλάτι τοῦ ἀγέρα ! τὰ παγοκρύσταλλα τὰ ὑπόγεια ! Κι' ὅσοι θὰ μάκουγαν θὰ τὰ ἔβλεπαν ! Ὅθὰ φώναζαν Προσοχή !... Προσοχή !... Τὰ σπιθωτὰ του μάτια, τὰ χυτὰ του τὰ μαλλιὰ ! Πλέχτε κύκλο τριπλὸ τριγύρω του, κλειστε τὰ βλέφαρα μὲ ἀχραντὸ τρόμο γιατί μελίγευτο ἔθρεφέ τον μάνα, γιατί τὸ παραδείσιον ἦπιε γάλα.

(Μετάφραση) Μ. ΒΑΣΣΑΣ

GOETHE

ΠΡΩΤΗ ΑΠΩΛΕΙΑ

Ἄχ, ποιὸς φέρνει τίς ὁμορφῆς μέρες, τίς ἡμέρες τῆς πρώτης ἀγάπης, ἄχ, ποιὸς φέρνει και μόνο μιὰν ὦρα τοῦ γλυκοῦ πίσω πάλι καιροῦ !

Μοναχὸς τὴν πληγῆ μου ὅλο τρέφω, και μὲ πάντα καινούργιο ἔνα κλάμμα τὴ χαμένη χαρὰ μου θρηνῶ.

Ἄχ, ποιὸς φέρνει τίς ὁμορφῆς μέρες, τὸν γλυκὸ πίσω πάλι καιρό.

(Μετάφραση) ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΒΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

Μουσική και λίστα μουσικής

ΠΡΩΤΗ ΑΠΩΛΕΙΑ

JOSEPH Freiherr v. EICHENDORF

ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΠΟΥ ΕΣΠΑΣΕ

Σε μιὰ βαθειὰ κοιλάδα
Μιὰ ρόδα μύλου ήχει,
Μὰ έχει χαθῆ ή καλή μου,
Ποὺ κάθονταν ἐκεῖ.

Πίστη μου ὠρκίστη, ἐπήρα
Τὸ δαχτυλίδι αὐτό,
Ἐπρόδωσε τὸν ὄρκο
Καὶ τσάκισε σὲ δύο.

Θάθελα ὀργανοπαίχτης
Στὸν κόσμον νὰ γυρνῶ,
Στὰ σπίτια νὰ πηγαίνω
Καὶ νὰ τοὺς τραγουδῶ.

Θάθελα νᾶμαι ἱππότης
Στῆς μάχης τὴν καπνιά,
Καὶ μὲ τ' ἀχνὰ τὰ φῶτα
Στὸν κάμπο τῆ νυχτιά.

Τὸ μύλο ἀκούω, γυρίζει,
Δὲν ξέρω τί ζητῶ—
Ἄχ, κάλλιο νὰ πεθάνω,
Λίγη ήσυχία νὰ βρῶ.

FRIEDRICH HEBBEL

ΣΕ ΜΙΑΝ ΑΓΝΩΣΤΗ

Ὁρα εἶχε γύρω μου πυκνὸ τὸ σῦθαμπο ἀπλωθῆ,
Δὲ σ' εἶχα ἰδεῖ ποτέ μου πρὶν, ἐπέρασες σιμά μου.
Γλυκὰ δυὸ λόγια ἐγροίκησα τὸ στόμα σου νὰ πῆ,
Μὲ σύνεση, ποὺ ἐσκλάβωσε γιὰ πάντα τὴν καρδιά μου.
Ἔτσι σιγὰ ὅπως φάνηκες, σηκώθηκες σιγὰ
Κι' ὄλους ἐκαληνύχτισες μὲ χάρη ὀλόγυρά σου,
Μὰ ἔπνιγε τὴν εἰκόνα σου μιὰ σκοτεινιά βαθειά,
Κι' οὔτε κ' ἐγὼ ποὺ ρώτησα νὰ μάθω τὸνομά σου.

Κ' ἔτσι δὲ θὰ σὲ μάθουνε τὰ μάτια μου ποτέ,
Κι' ἂν τύχη ἀκόμα νὰ διαβῆς πολὺ κοντὰ σὲ μένα,
Καὶ ξένα χεῖλη κάποτε σὰ θὰ μιλῶν γιὰ σέ,
Καὶ τὸνομά σου τίποτα δὲ θὰ μοῦ λήγ γιὰ σένα.
Κι' ὅμως θὰ ζῆς παντοτεινὰ πολὺ βαθειά μου, ὡς ζῆ
Ἔνας ἀχὸς ἀπόμακρος στὸν κοιμισμένο ἀγέρα,
Κι' ὡς νὰ σοῦ δώσω δὲν μπορῶ μιὰ εἰκόνα, μιὰ μορφή,
Οὔτε στὸν τάφο ή εἰκόνα σου δὲ θὰ χαθῆ μιὰ μέρα.

Μυστήριον σκέπει τῆς ζωῆς κάποιες στιγμὲς βαθύ,
Ποὺ ή φύση μόνη ἀπόλυτα, κυρίαρχη ἔτσι, ὀρίζει·
Ματώνομε, χωρὶς καμμιά νὰ νοιώθωμε πληγῆ,
Γελᾶμε, δίχως γύρω μας χαρὰ νὰ φτερουγίζη.
Τότε ἴσως σ' ἔνα σμιξίμο περαστικό, γοργό,
Τὸ καθεὶ συγγενικό νὰ ἐνώνεται τοῦ κόσμου·
Κ' ἴσως σὺν τρέμω σύγκορμος, σὺν κλαίῳ γιὰ σὰ γελῶ,
Νᾶναι ή δικιά σου ή αἰσθησις, ποὺ πλημμυρίζει ἐντός μου!

CLEMENS BRENTANO

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΡΑΣ

Πᾶνε χρόνια, ποὺ ἀντηχοῦσε
Πάλι τοῦ ἀηδονιοῦ ή φωνή,
Μὰ γλυκύτερα ἐλαλοῦσε,
Σὰν ἐζούσαμε μαζί.

Τραγουδῶ, δὲν κλαίει ή ψυχὴ μου,
Κ' ἔτσι μόνη γνέθω ἐδῶ
Τὴν καθάρια τὴν κλωστή μου,
Στὸ φεγγάρι τὸ ἀργυρό.

Ἄκουα νὰ λαλῆ τὸ ἀηδόνι
Καὶ σὺν ἤσωνα κοντὰ,
Τώρα μοῦ θυμίζει — ὦ πόνοι —
Πῶς ἐμίσεψες μακρυά.

Τὸ φεγγάρι μόλις βγαίνει,
Μόνος μου εἶσαι στοχασμός,
Καθαρὴ ή καρδιά μου μένει,
Ἦ ἄς μᾶς ἔνωσε ὁ Θεός!

Ζῶ μακρυά σου, μὰ τὸ ἀηδόνι
Πάντα ἀκούραστο λαλεῖ,
Καὶ θυμᾶμαι, ὡς εἶμαι μόνη,
Σὰν ἐζούσαμε μαζί.

Τοῦ Θεοῦ ἄς σὲ φέρῃ ή χάρη,
Τόσο μόνη γνέθω ἐδῶ,
Τραγουδῶ μὲ τὸ φεγγάρι,
Μὰ νὰ κλαίω πικρὰ ποθῶ.

(Μετάφραση)

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

CHARLES BAUDELAIRE

ΒΡΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΧΝΕΣ

Στερνὰ φθινόπωρα, ἀνοιξη ἔστη λάσπη βουτηγμένη,
Ὅρες κοιμάμενες! ποὺ σὰς λατρεύω, ποὺ σὰς θέλω
νὰ κλείσετε ἔτσι τὴν καρδιά μου καὶ τὸ στοχασμό μου
σὺν σ' ἔνα σάβανο ἀπ' ἀχνό, σὰ σ' ἕναν μέγα τάφο.

Στὸν κάμπο μέσα, ποὺ ὁ ἄνεμος ὁ κρύος κάνει παιχνίδια,
πού, ἔστις μακρότατες νυχτιές, βραχνιάζει ὁ ἀνεμοδείχτης
κάλλιο ἀπ' τῆς πρώιμης ἀνοιχτῆς τῆς ζεστασιάς, ή ψυχῆ μου
θ' ἀναπετάξῃ τὰ φαρδεια φτερά της τοῦ κοράκου.

Ἄ, μιὰ καρδιά δλην θάνατο πρᾶμμα ἄλλο δὲν εὐφραίνει,
ποὺ κατ' ἀπάνω της καιρὸν οἱ τρικυμίες ξεποθνε,
ὦ θαμπὲς ὄρες, ὦ βασιλίσσες ἔτα κλίματά μας,

παρὰ ή χλωμάδα ή ἐρεθικιά, τ' ἀσάλευτο δραμά σας!
ή ἀκόμα, μιὰν ἀσέλγηνη νυχτιά, δυὸ-δυὸ ἔτα στρώμα,
ν' ἀποκοιμᾶς τὸν πόνο της σ' ἕνα τυχαῖο κρεβάτι.

(«Tableaux Parisiennes»)

(Μετάφραση)

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

MAX DAUTHENDAY

Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΝΤΑΛΑΡ (*)

Ἡ γυναίκα τοῦ Νταλάρ καθόταν πλαῖ στῆ βρύση, σ' ἕνα
δρόμο ἰθαγενῶν τῆς Βομβάης. Εἶχε γυρίσει τὴν κἀνσουλα
καὶ κρατοῦσε ἀπὸ κάτω τὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ της, ποὺ
θᾶταν ἔξη χρονῶν, καὶ τῶπλυνε μὲ τὰ χέρια.

Εἶναι πρῶτ, ή ὥρα ἑπτὰ καὶ ὁ δρόμος εἶναι πλημμυρι-
σμένος ἀπὸ Ἴνδούς, ποὺ σὺν ἕνα γυμνὸ κοπάδι ἀγριμῶν
προσπερνῶν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Πλήθος κατσίκες καὶ κοπά-
δια κούρκων βαδίζουν πλαῖ σὲ κάτι ψηλὰ δίτροχα φορητῆ
κάρρα πάνω στὸ πλακόστρωτο. Ἴνδοὶ κάθονται στὴν ἄκρη
τοῦ πεζοδρομιοῦ καὶ ξυρίζονται, καθαρίζουν τ' αὐτιά τους
καὶ κἀνουν μασάζ στὸ σῶμα τους. Οἱ ὑπαίθριοι μπαρμπε-
ρῆδες, μὲ τὰ διάφορα σύνεργα στὸ ζωνάρι καὶ ἄντυτοι μὲ
μόνο τὸ ζωνάρι καὶ τὸ σαρίκι τους, κάθονται σταυροπόδι
πλαῖ στὴν πελατεία τους, στὴν ἄκρη τοῦ πεζοδρομιοῦ.

Ἡ γυναίκα τοῦ Νταλάρ ἐγυάλισε τὰ μαῦρα μαλλιά τοῦ
παιδιοῦ της, ποὺ τᾶκανε νὰ λάμπουν σὺν τὸ λουστρίνι τοῦ
Εὐρωπαίου. Κ' ἔλυσε τώρα τὰ δικά της μαλλιά κ' ἔβαλε
τὸ κεφάλι της κάτω ἀπὸ τὴ βρύση κ' ἄφησε τὸ νερὸ νὰ
χυθῆ σὰ μιὰ κρυστάλλινη στήλη, μὲ τόσην ὀρμή, ποὺ πε-
τάχθηκε μακρυὰ ἕνα γύρο.

Ἔνα μικρὸ βουδάκι, ἕνας ἄγριος σκύλος καὶ μερικοὶ
κούρκοι, ποὺ τριγύριζαν τὴ βρύση, πλησίασαν καὶ ρούφη-
ξαν τίς σταγόνες τοῦ νεροῦ.

Οἱ δυὸ Ἴνδοὶ ἐργάτες στὸ ἀνοιχτὸ ραφτάδιο τοῦ Ντα-
λάρ, ποὺ ἔρραθαν ταινίες γιὰ σαρίκια καὶ μποξάδες μὲ
ἀγγλικὲς ραφτομηχανές, ἐγέλασαν γιὰ τὸ πιτσιλισμα τοῦ
νεροῦ καὶ ὁ Ὀλιμαν, ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς καλφάδες, φώναξε
στὴ γυναίκα τοῦ Νταλάρ τὴ βραχμανικὴ ρήση: «Ἐλίντα,
τὸ νοῦ σου τὸ κεφάλι σου, μὴ γίνῃ νερὸ κάτω ἀπ' τὴν
πηγή.»

Ἡ Ἐλίντα, ή γυναίκα τοῦ Νταλάρ, δὲν τ' ἀπάντησε.

Ὅταν ὅμως ταχτοποίησε τὰ μαῦρα μαλλιά της καὶ ση-
κώθηκε, ἔστειλε, καμώνοντας τὰ τσινερά της, τὸ παιδί σὲ
κεῖνον ποὺ εἶχε μιλήσει. Ὁ Ὀλιμαν ἀκούμπησε μιὰ στιγμὴ
τὸ χέρι του πάνω στὰ μαῦρα δροσερὰ μαλλιά τοῦ παιδιοῦ,
μουρμούρισε μιὰ προσευχή καὶ τ' ἄφησε νὰ φύγῃ. Ὑστερα
ἔσκυψε ἄθυμος καὶ σὰ δειλιασμένος κ' ἀφήνοντας τὸ λάδ
νὰ στάξῃ ἀπὸ τὸ δοχεῖο στὶς ρόδες, ἐξακολούθησε νὰ ράβῃ.

Κάθε φορά, ὅταν ἐπλυνε ή γυναίκα τὰ μαλλιά της στὴ
βρύση, ποὺ ἦταν μπροστὰ στὸ μαγαζὶ τοῦ ἀντρός της,
συνέβαινε πάντα, νὰ στέλνῃ τὸ παιδί στὸν Ὀλιμαν κ' ἐκεῖ-
νος πάλι νὰ ψιθυρίζῃ μιὰ προσευχή γιὰ τὸ παιδί: αὐτὸ
γινόταν κάθε πρῶτ, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ τὸ παιδί ἄρχισε νὰ
περπατῆ.

Κανένας στὸ δρόμο δὲν ἐξέταζε, γιὰτὶ ὁ Ὀλιμαν εὐλο-

(*) Τὸ παραπάνω διήγημα εἶναι ἀπὸ τὰ περίφημα «Ἀσιατικὰ διη-
γήματα» τοῦ Γερμανοῦ ποιητοῦ Max Dauthenday, ποὺ δυὸ τραγούδια
τοῦ μ' ἕνα σχετικὸ βιογραφικοκριτικὸ σημείωμα δημοσιεύθηκε
στὸ 14ο φύλλο τῆς «Μούσας» (σελ. 24).

Σημ. τῆς «Μούσας»

γοῦσε κάθε πρῶτ τὸ παιδί. Ὅμως ὁ Νταλάρ, ὁ ἰδιοκτήτης
τῶν ραφτομηχανῶν, καθόταν τώρα μέρες ὀλόκληρες πάνω
στοῦ ἀργυροκόπου, στὴ γωνιά, καὶ τὸ συλλογιζόταν. Ἄ-
φηνε πολλὲς φορὲς τὸ ναργιλέ του νὰ σβύνη, τὸν ξανάναβε
κ' ἄρχιζε πάλι νὰ συλλογιέται. Ὁ Νταλάρ μπορούσε λοξὰ
πάνω ἀπὸ τὴν τύρβη τῶν κάρρων μὲ τὰ βουδάκια καὶ τοῦ
λαοῦ τοῦ παζαριοῦ καὶ κρυμένος πίσω ἀπὸ τίς πλάτες
τοῦ φίλου του, τοῦ ἀργυροκόπου, νὰ βλέπῃ καλὰ τὸ μα-
γαζὶ του, τίς ραφτομηχανές του, τὴ γυναίκα του στὴ βρύση,
τὸ παιδί καὶ τὸν Ὀλιμαν.

Αὐτὸ τὸ πρῶτ, ὅταν ή γυναίκα μὲ τὸ παιδί φύγανε γιὰ
τὸ σπίτι, ὁ Νταλάρ σκούπησε μὲ τὴν ἀπαλάμη του τὸν
ἰδρώτα ἀπὸ τὸ μέτωπό του, σηκώθηκε, γλύστρησε μὲ τὰ
πόδια του χωμένα μὲς στὶς παντόφλες του κ' ἀνακατεῦ-
θηκε, μὲ σκοτεινὲς σκέψεις στὸ κεφάλι, μέσα στὸ πλήθος
τοῦ δρόμου. Πάνω στὸ ἀναμμά τῆς δουλειᾶς δὲν πῆρε κα-
νεὶς χαμπάρι στοῦ ἀργυροκόπου, πῶς ὁ Νταλάρ εἶχε ἐξα-
φανισθῆ. Ὁ Νταλάρ προχωροῦσε, ὡς ποὺ ἔφτασε σ' ἕνα
δρόμο, μπροστὰ σὲ μιὰ τσαντήρα.

Μπρὲς στὸ παραπέτασμα τῆς τσαντήρας ὀρθωνόταν ή
ἐκδικήτρια θεὰ Κάλι, μὲ τὰ πολλὰ χέρια, ἀπὸ σκαλιστὸ
ξύλο. Μέσα στὴ σκηνή εἶναι ἀραδιασμένοι οἱ θεοὶ τῆς θα-
νατικῆς ἐκδικήσεως τῶν Ἴνδῶν, ποὺ ὅταν γίνονται τίς ἐορ-
τὲς τελετουργίες, περιφέρονται γύρω στοὺς δρόμους. Στὴν
εἴσοδο τῆς σκηνῆς κοντὰ στὴ θεὰ εἶναι ἕνα μεγάλο τενεκε-
δένιο κουτὶ γιὰ τίς προσφορὲς καὶ τίς θυσίες Ὁ Νταλάρ
ἔρριξε μέσα ἕνα ἀσημένιο νόμισμα κ' ἔβαλε στὸ νοῦ του
μιὰ σκέψη ἐκδικήσεως. Συγχρόνως ἐκοίταξε μὲ σκοτεινὸ
βλέμμα τὴ θεὰ Κάλι, ποὺ κάθεται πάνω σὲ μιὰ τίγρη, κί-
τρινη σὰ λεμόνι καὶ ποὺ τὸ στόμα της, ἀντὶ μὲ ἀνθρώπινο
αἷμα, εἶναι βαμμένο μὲ κόκκινη λαδομπογιά. Τὰ πολλὰ
μαῦρα χέρια τῆς θεᾶς σειοῦνε δηλητηριασμένα σπιλέτα,
δηλητηριασμένα σπαθιά καὶ δηλητηριασμένα ἀκόντια· κρατᾶ
ἕνα ὀπλοστάσιο ὀλόκληρο ἀπὸ ἄρματα, ποὺ λάμπουν, στὸν
ἄερα. Τὸ πλήθος τοῦ δρόμου περνάει μπροστὰ της καὶ δλων
τῶν Ἴνδῶν τὰ μάτια, χαιρετῶντας τὴ μιὰ στιγμὴ, λάμπουν
σὺν πύραυλοι μέσα στὴ νύχτα. Ὁ Νταλάρ ἔκανε τρεῖς με-
τάνοιες κ' ὕστερα ἐχτύπησε τὰ χέρια του γιὰ νὰ ξυπνήσῃ
τὴν προσοχή τῆς μαύρης θεᾶς. Πῶς ή γυναίκα του ή Ἐ-
λίντα τὸν εἶχε ἀπατήσει μὲ τὸν Ὀλιμαν, αὐτὸ τῶξερε
τώρα πιά, γιὰτὶ τὸ εἶδε ὀλοφάνερα στὸ παιδί, ποὺ κάθε
μέρα ἔμοιαζε καὶ πιδ πολὺ στὸν Ὀλιμαν. Σήμερα τέλος
εἶχε πάρει τὴν ἀπόφαση, νὰ ἐκδικηθῆ τὴν Ἐλίντα.

Ὁ Νταλάρ μπῆκε μὲς στὴ σκοτισμένη σκηνή, γιὰ νὰ
διαλέξῃ ἕνα θάνατο γιὰ τὴ γυναίκα του.

Μιὰ μακρυὰ σειρά ξύλινες, χρωματισμένες κόκκινες, κί-
τρινες καὶ πράσινες κοσκλές βρίσκονταν μέσα, κάτω ἀπὸ
τὸ σταχτὸ ὑφασμα τῆς σκηνῆς, πάνω σὲ κάτι μακρουλά
τραπέζια. Ἐκεῖ ἦταν ἀνθρωποὶ δεμένοι πάνω σὲ πασάλους
βασανιστηρίων, ἄλλοι τρυπημένοι μὲ πυρακτωμένα βέλη.
Ἄγγλοι στρατιῶτες ποὺ κομματιάζει ὁ θεὸς Ἐλέφαντας·
ή θεὰ Κάλι: πάνω σὲ ἀμέτρητες τίγρεις, κόκκινες καὶ μαῦ-

ρες, που συμβολίζουν τη φατιὰ και την πανώλη· ὁ γαλάζιος κίτριος μύθος, που κάνει τ' ἀνθρώπινα μάτια νὰ παραλογίζονται μὲ τοὺς μορφασμοὺς καὶ τὶς στρεβλώσεις του. Ἐκεῖ μαστιγώνονται μέχρι θανάτου ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν ἐκδικήτρια θεὰ, ἡ τίγρις κρατᾷ ἀπελπισμένους στὰ νύχια της καὶ τοὺς βγάζει ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τους τὰ ἐντόσθια. Ὁ κίτρινος τιγρόθεος εἶχε κάτι πράσινες γυάλινες μπάλες γιὰ μάτια καὶ κάτι γνήσια, ἱερά, θυμωμένα νύχια τίγρης. Κάθε δυνατὸ βασανιστήριον καὶ κάθε τρομαχτικὸς θάνατος εἶχε ἐκεῖ τὴν ἀπειρόνισή του. Καὶ γιὰ νὰ παρασταθῇ τὸ χυμένο αἷμα, δὲν εἶχαν λυπηθῆ καθόλου γιὰ νὰ ζωγραφίσουν τὰ πλαστικά ἐκεῖνα συμπλέγματα τὸ βαθύχρωμο κόκκινο, τὸ πορφυρὸ καὶ τὸ ὑσινο.

Ὁ Νταλάρ συλλογιζόταν. Τὰ μάτια του ἐχάτιζαν τὰ τριμερᾶ κοκκινωχρωματισμένα βασανιστήρια, σὰ νὰ βρισκόταν μπροστὰ σὲ ἀνθισμένες βραγιές τοῦ παραδείσου. Μὰ ὅταν ἐπέρασε δυὸ φορὲς τὶς μακρυὲς σειρὲς κ' ἐνοιωσε στὸ ἴδιον του τὸ κορμὶ τοὺς πόνους ὄλων τῶν θανάτων, δὲ βρῆκε καμμὴν ἀπὸ τὶς φριχτὲς ἐκείνες θανατώσεις ἀρκετὰ φριχτὴ γιὰ τὴ γυναίκα του. Οὐτε τὸν κόκκινο θάνατο, τὴ φωτιὰ, που μποροῦσε νὰ καταφάγῃ τὸν ἄνθρωπο· οὔτε τὸ μαυρὸ θάνατο, τὴν πανώλη μὲ τὰ μαυρὰ της πρηξίματα. οὔτε τὸ γαλάζιο θάνατο, τὴν τρέλλα, μὲ τὶς στρεβλωτικὲς γκριμάτσες της· οὔτε τὸν κίτρινο θάνατο, τὴν πείνα τῆς τίγρης, μὲ τὰ ἴδια της τ' ἀντερα στὸ στόμα· τὸ θάνατο που ἐγύρευε ὁ Νταλάρ γιὰ τὴν Ἑλίνα, δὲν τὸν βρῆκε μέσα σὲ τρακόσιες θανατώσεις που παριστάνονταν ἐκεῖ.

Σὰ θυμωμένος μὲ τὴ θεὰ, εἶχε σκοπὸ τώρα ὁ Νταλάρ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴ σταχυτὰ τσαντήρα. Μὰ—βγαίνοντας ἀπὸ κεῖ, καρφώθηκε τὸ σαρίκι του πάνω σ' ἕνα σκουριασμένο καρφί, τὸ τύλιγμά του ἐλύθη, κι' ὄλη ἡ χρηματικὴ περιουσία τοῦ Νταλάρ, που σὰν ὄλους τοὺς φτωχοὺς Ἄνατολίτες, τὴν εἶχε πάντα τυλιγμένη στὸ σαρίκι του, κυλίστηκε σ' ἐκατὸ ἀσημένια νομίσματα ἀπὸ τοὺς ὤμους, τὴν πλάτη, τὸ στήθος του κάτω στὴ γῆ, στὰ πόδια τῆς θεᾶς Κάλι μὲ τ' ἀμέτρητα χέρια.

Ὁ Νταλάρ ἐκοίταζε κι' ἄκουε μὲ ἀπορία τὰ νομίσματα που κουδούνιζαν, σὰ νᾶκουγε κάθε ἀσημένιο κομματι νὰ μιλᾷ.

Φωτίστηκε ἀπὸ μιὰ ξαφνικὴ σκέψη, ἔκανε τρεῖς βαθιεῖς μετάνοιες, ὄλο εὐλάβεια, μπροστὰ στὸ ἀγαλμα τῆς θεᾶς κ' ὕστερα ἐγκατέλειψε τὴ σκηνή, ἀφήνοντας ὄλα του τὰ λεφτὰ πίσω του, στὰ πόδια τῆς ἐκδικήτριας θεᾶς.

«Ἡ θεὰ Κάλι μίλησε!»

«Τὸ σταχυτὸ θάνατο, τὴ φτώχεια, ἐπιθυμεῖ ἡ θεὰ Κάλι γιὰ σένα, Ἑλίνα!» Καὶ ὁ Νταλάρ ἐκούνησε τὸ κεφάλι του σοβαρὰ καὶ καταφατικὰ κ' ἐξαφανίσθηκε μέσα στὸ πλῆθος τοῦ δρόμου.

Σὰ νύχτωσε βαθεῖα καὶ οἱ ζωηρὲς φωτιστάδες τῶν ἀστερισμῶν ἐφάνταζαν σὰν ἕνας ἀγκαθωτὸς φράχτης πάνω ἀπὸ τὰ σπίτια, ὁ Νταλάρ γλύστρησε ὡς τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του καὶ ζωγράφισε μὲ λίγο λουλακὶ χρῶμα ἕνα γαλάζιο κύκλο στὸν παραστάτη τῆς πόρτας, σημάδι, πὼς κάποιος ἀπὸ τὸ σπίτι πέθανε. Ἡ γυναίκα του θὰ πίστευε τὸ πρῶτ', πὼς θάχε πέσει στὸ κατώφλι τῆς πόρτας καὶ πὼς καμμιά ἀγ-

γλικὴ νυχτερινὴ περίπολος τὸν μετέφερε σὲς μπαράκες ὑποπτο γιὰ πανώλη. Τότε ὁ ἀξιωματικὸς τῆς περιπολίας θάβαλε, ὅπως γινόταν συνήθως, λακωνικὰ λακωνικὰ τὸ γαλάζιο σημάδι στὴν πόρτα.

Ὁ Νταλάρ περιπλανιόταν κάτω ἀπὸ τὶς ἀλυσίδες τῶν βαρειῶν ἀστρων μέσα στὴ νύχτα. Αὐριο ἦταν Δευτέρα καὶ οἱ δυὸ μηχανὲς θάπρεπε νὰ πληρωθοῦν στὸν ἀλύγιστον Ἑγγλέζο ἐργοστασιάρχη· αὐριο ἦταν Δευτέρα καὶ θάπρεπε νὰ πληρωθῇ τὸ νοίκι τοῦ σπιτιοῦ. Οἱ δυὸ φτωχοὶ καὶ φοβιτσιάρηδες καλφάδες τοῦ μαγαζιοῦ του δὲ θὰ μποροῦσαν νὰ βοηθήσουν σὲ τίποτα τὴν Ἑλίνα. Αὐριο ὁ Ὀλιμαν ἔπρεπε νὰ πάῃ νὰ γυρέψῃ μιὰν ἄλλη δουλειά, αὐριο ἡ Ἑλίνα μὲ τὸ παιδί της θάπρεπε νὰ βγοῦν νὰ διακονέψουν.

Ὁ Νταλάρ περπατοῦσε κάτω ἀπὸ τὸ βᾶρος τῶν ἀστρων μέσα στὴ νύχτα καὶ τοῦ φαινόταν σὰ νᾶχε στὸ κορμὶ του ὄλα τὰ χέρια τῆς θεᾶς Κάλι, τὸσον ἦταν εὐτυχημένος. Ἐκδικιόταν μὲ ὄλα τὰ θεϊκὰ χέρια τῆς ἐκδίκησης.

Ὁ Νταλάρ περιπλανιόταν αὐτὴ τὴ νύχτα. πλούσιος σὰν τὸ σκοτάδι, ὡς ἀσκητὴς πρὸς τὸ ὄρος Ἄμπού, γιὰ νὰ γίνῃ κι' αὐτὸς Γιάιν. Οἱ Γιάιν ζοῦνε πάνω σαυτὸ τὸ βουνὸ γυμνοὶ καὶ ἀρνιόυνται τὴν ψυχὴ στὴ γυναίκα.

(Μετάφραση)

ΠΕΤΡΟΣ ΣΤΩ-ΙΚΟΣ

ΚΑΙ ΤΩΡΑ...

Καὶ τώρα — —

Ἐέρω στὴ θολὴ τὴν κάμαρα τὸ βράδι, δὲ θὰ σὲ βρῶ πιά ὡσὰν ἐχτές, τρισάκριδὴ μου φίλη — γιὰ κάποια χώρα βορεινὴ, που τόσο ἐνοσταλαγοῦσε, σείδα νὰ φεύγεις σήμερα, χαρούμενη, τὸ δεῖλι.

Ὅλα βουβὰ μέσ' τὴ θαμπὴ τὴ σκοτεινιά θὰ τᾶθρω ἀπόψε, αὐτὸ τὸ θλιβερό, που θὰ γυρίσω, βράδι, στὴν ἔρημο τῆς ἀρρωστης ψυχῆς μου θὲ νὰ νιώσω, κάτι, ὡς θανάτου πένθιμο καὶ κρυερὸ ἕνα χάδι.

Δὲ θὰ χαϊδέψουν τὰ νεκρὰ τοῦ πιάνου ἀπόψε πλήχτρα, σὰν πεταλοῦδες ἀλαφριά τὰ κρινοδάχτυλά σου, δὲ θὰ κυλήσουν σιγαλὲς σὲ μιὰ ἀρμονία οἱ νότες, κι' οὔτε θὰκούσω τὴ βαθεῖαν ἀρχοντικὴ μιλιὰ σου — —

Τὸ σιωπηλὸ πορτραῖτο σου που μοῦ ἄφησες — θυμᾶσαι; — γι' ἀνάμνησή, μόνο θὰ δῶ μπρὸς στὸ παλιὸ ἀνθογαλί, ὅπου θὰ γέρνουν ἤρεμα τὰ ὄχρά μου τᾶνθη γύρω καὶ τὸ σθισμένο μῦρο τους θὰ ξεψυχάει ἀγάλη.

Κι' ὦ, πιά ὅταν δῶ στὸν καναπέ τὴ θέση σου ἄδεια — μόνη μαζί μ' ἐτι ἀγαπούσαμε στὴν κάμαρα κ' οἱ δυὸ μας — μέναν κοινὸ πόνου βαθύ, που τώρα μᾶς ἐνώνει — θὰ κλάψω, ἀγαπημένη μου, πικρὰ τὸ χωρισμὸ μας.

ΑΠΟ ΤΗΝ “ΚΡΙΤΙΚΗΝ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ,”

XVIII—XXI

«Ἐκεῖνο που ὀνομάζουμε «καλαισθησία» δὲν μορφώνεται μὲ τὰ μέτρια ἀλλὰ μὲ τὰ ἐξοχώτερα ἔργα.»

Goethe (“Ομιλίαις”)

Ἡ εἰκόνα, στὸ τραγοῖδι, εἶνε ἕνα μέσον, τὸ πολὺ ἕνα ὄργανο, που συμπληρώνει τὴν Ἰδέα, κἄποτε μάλιστα καὶ τὸ χρυσὸ στεφάνι, που φαντάζει στὴν κορφὴ τῆς ὄλη ἡ μουσικὴ ἀσάφεια, που βασιλεύει μέσα μας, πρὶν μορφοποιηθῇ σὲ σχήματα καὶ πλαστικοποιηθῇ σὲ μορφές, δὲν μορεῖ νὰ πάρει ἕνα σταθερὸ τύπο, ἀν δὲν τὴν παραστήσουμε καὶ δὲν τὴν ἐξωτερικεύσουμε μὲ εἰκόνας ἢ σχήματα· μὰ αὐτὸ δὲ σημαίνει, πὼς τὰ πάντα, στὴν τέχνη ἐξαντιλοῦνται στὴν εἰκόνα καὶ μάλιστα στὴ φυσικὴ, πὼς δὲν μποροῦν νὰ γραφοῦν ἀριστουργήματα, χωρὶς τὴν ἐπίδρασή της καὶ τὴν ἀνάγκη της· καὶ παρ' ὄλο τὸ σεβασμὸ, που τρέφω στὴ μορφὴ τοῦ καλλιτεχνήματος, δὲν θὰ φθάσω ποτε στὸ παράτολμο, ἀν ὄχι ἀνυπόστατο, σημειῶ νὰ πεισθῶ πὼς τὰ πάντα στὴν τέχνη ἐξαντιλοῦνται στὴν μορφὴ, παρ' ὄλη τὴν ἀντιθετὴ γνώμη τοῦ Schiller καὶ Wilde καὶ τῶσων ἄλλων· μάλιστα, ἔργα, που κλείνουν μεγάλη ποσότητα τόνου καὶ πλαστικότητας, δὲν αἰσθάνονται κἄν τὴν ἀνάγκη νὰ ζητήσουν τὴ συνδρομὴ τῆς στὴν παράσταση τῶν διαφορῶν φυσικῶν καὶ ψυχικῶν σχέσεων καὶ τὴν ἐξωτερικεύση τῆς Ἰδέας που θέλουν· καὶ στὰ πλαστικώτερα ἀκόμη ἔργα ἡ εἰκόνα ἀπλώνει τοὺς κύκλους της μέχρις ὀρισμένου σημείου, πέραν τοῦ ὁποίου καταντᾷ πλέον ἄσκοπη ἀν ὄχι ἀνυπόφορη· ὅπως ὁ φυσικὸς κόσμος δὲν ἀρκεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὶς ψυχικὲς μας ἀπαιτήσεις καὶ δὲν κατορθώνει, πολλὲς φορὲς παρὰ νὰ δώσει ἀπλῶς μιὰ ἐρεθιστικὴ νύξη γιὰ μιὰ μεγαλύτερη ἢ βαθύτερη ψυχικὴ συγκίνηση καὶ ἐξεγείρει τὴ μουσικὴ μας διάθεση πρὸς τὰ πράγματα· ἔτσι καὶ ἡ εἰκόνα, στὴν τέχνη, ἐκτὸς τοῦ ὅτι μᾶς κατατοπίζει μέσα σὸ ὀρισμένο τεχνικὸ περιβάλλον, παρέχει καὶ τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων μᾶς προσφέρεται ἀδρότερα ἢ Ἰδέα καὶ μᾶς βιάζει νὰ αἰσθανθοῦμε πλουσιώτερα τὴ φύση, ὄχι τὴ φυσικὴ ἀπλῶς παράσταση, ἀλλὰ τὴ μουσικὴ τῆς οὐσίας· ἐκτὸς τούτου μᾶς μεταδίδει τὸν μεταβλητὸ φυσικὸ τύπο σὲ τεχνικὴ μορφὴ σταθερὴ κι' εὐσυνείδητη.

Δόθηκε προηγουμένως ἀφορμὴ νὰ μιλήσω πλατεῖα γιὰ τὴν ἐπίδραση τῆς Φύσεως στὸν τεχνίτη καὶ πὼς μετουσιώ- νεται ἡ φυσικὴ παράσταση σὲ ψυχικὴ διάθεση διὰ τῆς τέχνης, μέσα στὴν ψυχὴ μας, ὅταν ὁ δημιουργὸς γνωρίζῃ τὴν τεχνικὴ ἐκμετάλλευση τοῦ φαινομένου καὶ αὐτὸ μεταβάλλει σὲ μουσικὴ ἁευστότητα τῶν αἰσθήσεων· ζήτημα κατ' ἐμὲ σπουδαῖο, ὄχι τόσο γιὰ τὴ τεχνικὴ σημασία του, ὅσο γιὰ τὴ ζωικὴ καὶ τὴν ἠθικὴ ἐπίδραση τῆς Φύσεως, που συντελεῖται, διὰ τῆς τέχνης, στὸν ἄνθρωπο· ἀλλ' ἐξ ἴσου καὶ ἡ εἰκόνα σὰν ἕνα μερικὸ μέσον διοχετεύσεως τοῦ φαινομένου καὶ ἀποκλειστικὰ σὰν ἕνα τεχνικὸ μέσον τῆς ποιήσεως,

πρὸς ἔκφραση καὶ ἀδρότερη πλαστικοποίησι τῶν ἰδεῶν καὶ συναισθημάτων ἔχει ἐνδιαφέρον, ὄχι βέβαια, σὰν τὸ πρὶν, ἀλλ' ἐμμεσώτερο καὶ καθαρῶς ἐθνικὸ· ἔχει ἐνδιαφέρον γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας που ζοῦμε στὸ πλαστικώτερο φυσικῶς περιβάλλον καὶ πάντοτε ζητᾶμε καθαρὲς τεχνικὲς μορφές «κατατοπισμένες» τόσο στὴ Ζωή, ὅσο καὶ στὴ τέχνη. Ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὴ γύρω πλαστικότητα τῶν ὄλων ἀποκλείουμε ὅ,τι μᾶς δίδεται συγκεχυμένα σχεδὸν ἐξ ἐνστικτοῦ· ἄλλως τε τὸ πλούσιο περιβάλλον τοῦ τόπου μας, καλὰ μελετούμενο ἀπὸ τὸ τεχνίτη, θὰ κατώρθωνε νὰ τοῦ δώσει τὴν ἔννοια τοῦ ἑλληνικοῦ πλαστικοῦ τόνου, που σὲ κανένα νεοελληνικὸ ἔργο δὲν ἐμφανίζεται γιὰ νὰ πιστώσει πὼς ἔχουμε κἄτι δικό μας, ἐθνικῶς· δικό μας, στὴν φιλολογία.

Παντοῦ μιὰ ξενότροπη τεχντροπία, κακὲς ἀπομιμήσεις ἀπὸ μετριώτατους ἀνθρώπους, ὄχι κἄν τεχνίτες, καὶ λιγοστὲς ἄψυχες μεταφράσεις, ἀποτελοῦν τὸ πτωχὸ δεικτικὸτητα πλαίσιο τῆς ἑλληνικῆς παραγωγῆς· καὶ ζοῦμε στὴν πλαστικώτερη περιοχὴ τοῦ κόσμου καὶ πατοῦμε τὴ γῆ τῶν ἰδίων ἐκείνων ἀνθρώπων, που προσέφεραν στὴν τέχνη καὶ γενικώτερα στὴν ἀνθρωπότητα, μορφές σὰν καὶ κείνες τοῦ Οἰδίποδος καὶ τῆς Ἀντιγόνης!..

Ἀλλὰ γιὰ νὰ γυρίσουμε πάλι στὴν εἰκόνα, πρέπει καὶ πάλι νὰ τονίσω πὼς αὐτὴ εἶνε κἄτι δευτερεύον, ἀφοῦ δὲν εἶνε παρὰ μέσον, κἄτι ὑπηρετικὸν πάντοτε τῆς Ἰδέας καὶ μορεῖ κανεὶς νὰ πῆ ποίε τῆς δὲν παρουσιάζεται αὐτοτελῆς, χωρὶς νᾶχει κάποιο βαθὺ συνεκτικὸ δεσμὸ μὲ τὸ σύνολο τοῦ καλλιτεχνήματος· ποιά τῆς ὄμως ἡ θέση μέσα στὸ δημιουργήμα; ὑπάρχουν συναισθηματικά, που δὲν μποροῦμε νὰ ἐκφράσουμε μὲ τὰ μέσα που παρέχει ὁ λόγος ἢ ὁ φραστικὸς τόνος· ὑπάρχουν στιγμές, που δὲν ἀρκούμεθα εἰς ὅ,τι βλέπουμε καὶ ζητᾶμε τὸν πλουτισμὸ τοῦ φαινομένου καὶ δι' ἄλλων ἀπόντων ἢ ξένων φυσικῶν καὶ τεχνικῶν στοιχείων, που μᾶς παρέχει στὴν πλατύτατη ποικιλία τῆς ἡ Ζωῆ· ὑπάρχουν ἀκόμη ἰδέες που δὲν κατορθώνουν, παρὰ μόνον ἀλληγορικῶς δι' εἰκόνων νὰ μεταδοθοῦν στὸν ἄνθρωπο καὶ τέλος ἕνα πλῆθος ἠθικῶν θερησκευτικῶν ἰδεῶν, που πρέπει ἀναγκαιῶς μὲ μέσα ἐντονιώτερα νὰ καλλιεργηθοῦν γιὰ νὰ καρποφορήσουν· σὲς περιστάσεις αὐτὲς παρουσιάζεται ἡ εἰκόνα (κυρίως ὁ Μῦθος που τὴν εἰκόνα ἐκμεταλλεύεται) συμπληρώνοντας, ὄχι μόνο τὴν ἀνικανότητα τοῦ λόγου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδυναμία αὐτῆς τῆς Φύσεως καὶ προχωρώντας βαθύτερα φθάνει τέλος αὐτὴ τὴν Ἰδέα· ἀλλ' αὐτὸ δὲν συμβαίνει παρὰ πολὺ σπάνια, ἢ καλλίτερα, συνέβη σὲ πολὺ λίγες παραστάσεις τοῦ Ὀμήρου καὶ καθολικὰ στὸ θαυμαστὸ ἐκεῖνο «Ἄσμα ἀσμάτων» τοῦ Σολομώντος· καὶ στὸν Ὀμηρο ἡ εἰκόνα ποτε δὲν κατώρθωσε νὰ ὑπερτερῆσῃ ἢ καταβάλῃ τὴν Ἰδέα ἢ τὴν Φύση, ἐξιπρέσει τῆς παραστάσεως τῆς Ἑλένης καὶ τῶν γερόντων· ἀπεναντίας συνέβη στὸ δεύτερο· καὶ δὲν μποροῦσε νὰ συμβῇ ἄλλοιῶς: Ὁ ἀνατολίτης ποιητὴς του, ποτισμένος αἰγυπτιακὴ Θεοσοφία, μόνο μὲ τὴ μεγαλόπρεπη εἰκόνα, τὴν ὑπερβολικὰ μάλιστα ἀφύ-

σικη, θά κατώρθωνε νάποκαλύψει, τόσον ἀδρά τὴν μυστι-
κόπαθῃ του λατρεία πρὸς τὸν Ἐρωτα, τὴν ἐκστατική του
διάθεση πρὸς κάτι μέγα, κάτι πού διαφεύγει τὸ Λόγο, ἂν
παραδεχθοῦμε στὸ ποίημα τὸν προφητικὸ τόνο, πού θέλουν
νά τοῦ δόσουν οἱ παλαιοὶ Ἑβραῖοι ἐρημνευαί του· σὲνα
τέτοιο ἔργο, καθαρῶς ὑπονοητικό, πού τὸ σύμβολο εἶνε τὸ
πρωτεύον στοιχεῖο, ἐκτός τοῦ θαυμαστοῦ τόνου τῆς ὑποβο-
λῆς, πού στά βάρη τῆς κλείνει κατ' ἀνάγκη ἡ εἰκόνα δὲν
μποροῦσε παρὰ συχνά νά φθάσει καὶ πολλές φορὲς ἐξαφα-
νίσει τὴν Ἰδέα μὲ τὸ πλούσιον ἐξωτερικόν τῆς ἀντισμα-
εἶνε ἀπὸ τὰ μοναδικὰ ἐκεῖνα ἔργα, πού ὅλη τους τὴν ποίηση
καταυγάζει τὸ φῶς μιᾶς ἀσύγκριτης εἰκόνας καὶ πού κατα-
τᾶ αὐτὴ ἡ εἰκόνα, νά ἐκφράζει ἀπόλυτα τὸ Νόημα καὶ κατὰ
περισσότερον· ὅπως ἐκεῖ πίσω τῆς εἰκόνας διαφαίνεται μιὰ
ὑπέριστα ὁμορφιά, ὁ τύπος τῆς τελείας Γυναίκας, ἐνσάρ-
κωση μαζὶ καὶ σύμβολο τοῦ θειοτάτου Ἐρωτος.

Ἀνέφερα τὰ δύο πλαστικώτερα παραδείγματα, πού γνω-
ρίζω στὴν ποίηση, ἀπλῶς γιὰ νά δείξω τὸ θρίαμβο τῆς εἰ-
κόνας ἀπέναντι τῆς φύσεως, ὅσο καὶ τὴ νίκη τῆς ἀπέναντι
τῆς Ἰδέας, κυρίως σὲ «Ἄσμα ἀσμάτων» ἤθελα ἀκόμη νά
δείξω μέχρι ποίου σημείου φθάνει ἡ δράση τῆς καὶ τὴ σπα-
νιότητα τῆς ὀλοκληρωτικῆς τῆς ἐπιτυχίας· ἀλλ' ἡ εἰκόνα
γιὰ νά καταλάβει τόση μεγάλη περιοχὴ στὸν κόσμον τῶν
Ἰδεῶν καὶ συναισθημάτων μας καὶ γιὰ νά γείνει τὸ σπου-
δαιώτερο ὄργανο, στὰ χέρια τῆς τέχνης, πρὸς πλαστικὴ πα-
ράσταση τῆς μουσικότητος τῶν παραστάσεων τῆς Ζωῆς, δὲ
χρειάζεται μόνο μεταχείρισμα ἐπιδέξιο ἐκ μέρους τοῦ τεχ-
νίτη, ἀλλὰ καὶ καθόλου φύση ὑπέροχη· ὥστε τέτοιες προ-
πάθειες, ὅταν παρουσιάζονται στὴ τέχνη, παρουσιάζονται
μέχρις ἐνὸς βαθμοῦ τελειότητος, ὅπως συμβαίνει στοὺς πάρα
πάνω μεγάλους καὶ ὄχι ἀπὸ μετριότητες, πού βαρυνθῶνται
μέσα στὴν ἄβυσσον τῆς ἀφάνειας· γιὰ τοῦτο τὸ πρῶτιστο
γνωρίσμα τοῦ πραγματικοῦ τεχνίτη εἶνε ἡ ἰσορροπημένη
ἐκμετάλλευση τῆς Φύσεως καὶ, συνεπῶς, ἡ συνειδητὴ τοποθέ-
τηση τῆς εἰκόνας μέσα στὸ ἔργο του, γιὰ τὸ τότε μᾶς δείχνει
ὄχι μόνο τὸ συνειδητό του βῆθισμα στὸν ἐξωτερικὸν κόσμον,
ἀλλὰ καὶ τὴ τεχνικὴ ἰσορροπία του μὲ τὸν ἐνὸς του καὶ
μὲ κείνον· πολὺ σπανίως καὶ στοὺς πῶς ζωγραφικοὺς ποιη-
τάς, ἂν εἶνε δυνατόν νά φανταστῇ κανεὶς ἀποκλειστικὰ ζω-
γραφικὴ ποίηση, πολὺ σπανίως, λέγω, βλέπουμε τὴν εἰκόνα
στὴ θέση πού τῆς ἀρμόζει, καὶ νά κινεῖται ἐλεύθερα μέσα
στὸν πλαστικὸν ὀρίζοντα τῆς Φύσεως, πού μέχρι τινὸς μιμεῖ-
ται, καὶ νά μεταδίδει τὶς ψυχικὰς ἐκεῖνες ἐντυπώσεις καὶ
καταστάσεις πού γεννοῦν μέσα μας τὴν τεχνικὴ λεγόμενὴ
λύτρωση.

Ὅστε ὅλες οἱ φυσικὰς ἐντυπώσεις τότε πέρνουν τὴ θαυ-
μάσια λυρωτικὴ θέση, πού τοὺς πρέπει, σὰν ἡ τέχνη μᾶς
τὶς παρουσιάζει ὡς ψυχικὰς καταστάσεις, ὡς ἰδανικοὺς καλ-
λίτερα τύπους τοῦ Καλοῦ· ἡ εἰκόνα, πού ἀναπτύσσεται κατ'
ἀρχὰς στὴν ἀγκαλιὰ τῆς φύσεως καὶ ἀπ' αὐτὴν ἀντλεῖ τὰ
στοιχεῖα πού τὴ ζοῦν, δὲν ἀρκεῖ νά μᾶς δίνει ὅ,τι πέρνει
ἀπὸ τὴ φύση, ἀλλὰ πρέπει νά μᾶς μεταγγίζει καὶ τὴ διγνήλη
συγκίνηση τοῦ τεχνίτη, τὴ στιγμὴ πού τὴ χάραξε στὸ πνεῦμα
του· ἡ εἰκόνα, δηλαδή, νά γίνεται συναισθημα, ὅπως τὴ
θέλει ὁ Ἀριστοτέλης, μιὰ ρευστὴ δηλαδή, πλαστικὴ οὐσία·
γιὰ τὴν εἰκόνα, στὴν ποίηση, δὲν εἶνε ὅπως στὴ ζωγρα-

φικὴ μιὰ παράσταση ἀκίνητη χορικῶς καὶ γυμνὴ καὶ δὲ
δείχνει μιὰ μόνο στάση ἢ μιὰ μόνο χειρονομία, ἀλλ' εἶνε
παράσταση «ἐν κινήσει», μὲ συνέχεια καὶ δράση μὲ χρονικὴ
διάρκεια καὶ μουσικὴ ἔνταση καὶ βιθύτητα, σὰ μιὰ καθα-
ρῶς μουσικοπλαστικὴ συμφωνία· ἂν ὁ Mich. Angelo χα-
ρακτήριζε τὴν ἀληθινὴ ζωγραφικὴν σὰ μιὰ «μουσικὴ συμ-
φωνία», πόσο πλατύτερη περιοχὴ πρέπει νά καταλάβει μέσα
στὴ τέχνη ἡ ποιητικὴ εἰκόνα, πού καθὼς εἶπαμε, προσφέρει
τὴ Ζωὴ «ἐν κινήσει»; Ὅταν ἔγραφα κάπου πῶς ἡ ποίηση
στέκεται μεταξὺ μουσικῆς καὶ μιμήσεως, εἶχα ὑπ' ὄψιν μου
τὴν πλατεῖα αὐτὴ θέση, πού πάρα πάνω ὑπέδειξα· ἡ ποίηση,
δηλαδή, δὲν ἀρκεῖται μόνο στὶς φυσικὰς παραστάσεις καὶ
τοὺς τύπους τοῦ περιβάλλοντος, πού μιμεῖται (Μίμησις),
ἀλλ' ἐκτείνεται καὶ στὶς ψυχικὰς καταστάσεις, τὶς ἰδέες καὶ
συναισθήματα, πού κινοῦν τὶς πρῶτες καὶ πού χωρὶς αὐτὰς
δὲν θά μπορούσαν νάπαρτίσουν τὸ τεχνικὸ σύνολο τοῦ καλ-
λιτεχνήματος (Μουσικὴ)· ἄλλως τε τί μᾶς ἐνδιαφέρουν εἰκό-
νες χωρὶς ἔκφραση καὶ ψυχὴ, χωρὶς ἓνα κάποιο συνδυασμὸ
μέσα σὲ μιὰ δημιουργικὴ προσπάθεια; τί σημασία ἔχουν
ὅταν δὲν παρασταίνουν μιὰ κάποια Ἰδέα, ἢ δὲν συμπληρώ-
νουν μιὰ κάποια παράσταση; Ἡ εἰκόνα γιὰ νά μᾶς δονή-
σει, δὲν πρέπει νὰρκεῖται στὴν δραματικὴν μόνον ἱκανοποίη-
σιν τοῦ ματιοῦ, ἀλλὰ κυρίως νὰπευθύνεται καὶ στὴν αἰσθαντικὴ
διάνοια κλείνοντας μέσα τῆς «αἷμα καὶ νοῦ».

Ἡ προτροπὴ τοῦ Goethe: «εἰκόνας, κάνετε εἰκόνας»
συμφωνεῖ μὲ τὶς κάπως παρεξηγημένες πεποιθήσεις του
περὶ τῆς πλαστικῆς τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἔδωκε ἀφορμὴ νά
κατηγορηθῇ, καὶ δικαίως, ὡς ψυχρὸς καὶ ὑπερβολικὰ γαλή-
νιος, σὰν ἄγαλμα ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ νά γραφῇ ἡ δυνα-
τότατη ἐκείνη κριτικὴ ἐναντίον του ἀπὸ τὸν Heine, πού
πολὺ στοίχισε, τότε, στὴ δόξα του· ἄλλως τε ἡ ποίηση δὲν
εἶνε ζωγραφικὴ, οὔτε περιορίζεται μόνο σὲ γραμμὰς, εἰκό-
νες καὶ σχήματα, ὅπως θέλουν μερικοὶ, οὔτε κἂν σχετίζεται
μὲ κείνη· ἡ ζωγραφικὴ δίνει τὴ φύση καὶ μιμεῖται τὶς σχέ-
σεις τῆς ἀπλῶς μὲ πολλὴ δόση προσωπικότητος, ἐνῶ ἡ
ποίησις δὲν μιμεῖται οὔτε κἂν ζωγραφίζει, ὅπως κατὰ πα-
ρανόηση νομίζεται, ὅταν παρουσιάζει εἰκόνας· ἀπεναντίας,
μεταγγίζει τὶς ἐντυπώσεις πού προκαλοῦν οἱ φυσικὰς παρα-
στάσεις, στὸν ἄνθρωπον. Στὴν ποίηση ἡ εἰκόνα εἶνε δράση,
ἐνέργεια, κίνηση· ὅλας ἀντίθετα συμβαίνει στὴ ζωγραφικὴν
ἢ εἰκόνα στὴν ποίηση τελειοποιεῖ ὅ,τι ἡ φύση ἀτελῶς, γυ-
μνά κ' ἀσυνείδητα μᾶς προσφέρει καὶ συντελεῖ στὴν ἐξιδανί-
κωση καὶ βαθύτερη κατανόηση τοῦ φαινομένου· τὴν ἀτέ-
λειαν αὐτὴ τῆς φύσεως, πολὺ περισσότερο τῆς ποιήσεως
αἰσθάνεται αὐτὴ ἡ ζωγραφικὴ· μὴ ξεχνᾶμε τὴ βαθεῖα σκέψη
τοῦ Tintoretto: «ἡ φύση μᾶς χορηγεῖ τὰ ἀτελέστερα ὑπο-
δείγματα»· πραγματικῶς αἰσθανόμεσθε χαρὰ καὶ μάλιστα
χαρὰ· ψυχικώτατη σὰ μᾶς δίνονται εἰκόνας πού συμπληροῦ-
νουν κάποιο κενὸ τῆς φύσεως, ἢ κάποιο ψυχικὸ μας κενόν,
γιὰ τὸ τότε ἡ πλήρωση τοῦ ἰδανικοῦ μας βρῖσκει στὴν τέχνη
μιὰ πλήρωση πού τόσο τὴ ζητᾶμε στὴ ζωὴ καὶ πού μόνο
στὴ τέχνη τὴ βρῖσκουμε· ἀλλ' αὐτὸ συμβαίνει παροδικὰ καὶ
διὰ μέσου τῶν ἄλλων τεχνικῶν χαρισμάτων ἐνὸς ἔργου δη-
μιουργικοῦ. Συμβαίνει πολὺ λίγες στιγμὰς μέσα σὲνα δράμα,
συχνότερα κάπως μέσα σὲνα λυρικὸ τραγούδι καὶ σπανιό-
τατα μέσα σὲνα τεχνικὸ ἔργο φιλοσοφικοῦ ἢ κοινωνικοῦ

περιεχομένου· ἡ παράθεση μάλιστα πολλῶν εἰκόνων, ἔστω
καὶ τεχνικῶς ἀρτίων, ἐνῶ χαλαρώνει τὴν κεντρικὴ Ἰδέα τοῦ
καλλιτεχνήματος, δὲν προσφέρει σχεδὸν τίποτε στὴν ἀδρό-
τερη παρουσίαση τῆς Ἰδέας, καὶ πολλές φορὲς καταντᾶ νά
μὴν κατορθώνουμε νά τὴν παρακολουθήσουμε—αὐτὸ πού
συμβαίνει στὸ δικό μας Σικελιανό.

Καὶ πραγματικῶς, τί κατώρθωσε ὁ ποιητὴς μας ἀκολου-
θώντας πιστὰ τὴ συμβουλὴ τοῦ Goethe, ξεσηκώνοντας εἰ-
κόνας; καὶ γενικώτερα, τί κατώρθωσε ἀνατρέχοντας καὶ με-
λετώντας τὸ κλασικὸ παρελθόν μας καὶ φθάνοντας στὸ Χρι-
στό; στὴν πιὸ ξεπεσμένη δηλαδή ζωικὴ ἀποψη; Μήπως μᾶς
ἔδωκε μιὰ δική του ζωικὴ χειρονομία, κυρίως μέσα στὸν
«Πρόλογο τῆς Ζωῆς» ἢ στὴ «Μητέρα Θεοῦ» ἢ στὸ «Πάσχα
τῶν Ἑλλήνων» μέσα σ' ὅλη τὴ ἠθορικὴ φλυαρία τῶν εἰ-
κόνων του; Μᾶς ἔδωκε ἔστω μιὰ ψυχικὴ συγκίνηση, ὁ ψυ-
χρότατος, μιὰ μουσικὴ ἔστω λύτρωση μὲ τὸ θορυβώδη καὶ
σκληρὸ στίχο του; Δὲ μιλῶ γιὰ τὴν Ἰδέα τοῦ περιεχομέ-
νου ὅλων αὐτῶν τῶν μάταιων προσπαθειῶν(1) καὶ τὴν ἡ-

1) Ὅ,τι κυρίως χαρακτηρίζει τὸ νέο καὶ τολμηρὸ στὴ Τέχνη,
δὲν εἶνε νά μεταβάλλεις τὰ φραστικὰ μέσα τοῦ λόγου, ἀλλὰ νά πε-

θικὴ ἀξία τῶν ἀπόψεων, πού μᾶς δίνει, γιὰ τὴν τέτοιες δὲν
ὑπάρχουν στὸ ἔργο του· λησιμονεῖ φαίνεται πῶς; οἱ φιλολο-
γικὲς manieres δὲν ὑπῆρξαν ποτὲ καὶ πραγματικοὶ σταθ-
μοὶ στὴν σταδιοδρομίαν τῆς τέχνης. Ἀλλὰ γιὰ νά γυρίσω
πάλι στὴν εἰκόνα καὶ νά τελειῶνω, ἐπαναλαμβάνω πῶς μὲ
τὴν εἰκόνα δὲν ἐννοῶ τὴν πλαστικὴ καθόλου ἐμφάνιση ἐνὸς
ἔργου, ἢ καθολικὰ τὴν πλαστικὴ παράσταση τοῦ λόγου,
αὐτὸ πού μᾶς ἀπησχόλησε ἐξετάζοντας τὴ μορφὴ τοῦ καλλι-
τεχνήματος· ἐννοῶ ἀπλῶς τὴν εἰκόνα, σὰν ἓνα στόλισμα τοῦ
Λόγου καὶ τῆς Ἰδέας, συμπλήρωμα, τέλος, τῆς Φύσεως.
Ἡ τέχνη δὲν ἐξαντλεῖται στὴ Φύση, πολὺ περισσότερο στὴν
εἰκόνα.

1916

ΦΑΝΗΣ ΜΙΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ριβάλλεις μὲ τὰ ἤδη ὑπάρχοντα, ἐξελλίσσοντας αὐτά, τὶς νεωτεριστι-
κὲς ἢ σύγχρονες ἀντιλήψεις σου γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸν ἄνθρωπον· τὸ
νέο βρῖσκεται μέσα στὴ διάνοια, μέσα στὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά κ'
ὄχι μέσα στὴν ἰδιόρρυθμὴ ἀντιγραφὴ κοινοτάτων εἰκόνων καὶ
πραγμάτων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΒΙΒΛΙΑ

(Μονάχα ἡ ἀποστολὴ δὲν ἀντιτίπων λαβαίνεται ὑπ' ὄψη).

LOUIS ROUSSEL : «Karagheuz on un Theatre d' ombres à Athènes». Tomes deux—Athènes 1921.

...Ἐχεις χρέος νά τὰ μελετήσεις αὐτά, γιὰ τὴν εἶναι ὅλα δικά σου κ' ἀρκετὰ πιά τὰ περιφρόνησες ὡς τώρα, μὲ τὸ νά ἔχουν κοντέψει νά σὲ πείσουν, πῶς εἶναι πρό-
στιχα, ἀσχημα, κατώτερα καὶ γιὰ πέταμα...

ΙΩΝ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ («Νεοελλ. Πολιτισμὸς» σ. 36)

Στὸ διάβασμα τοῦ βιβλίου αὐτοῦ αἰσθανθήκαμε τὸν βα-
θὺ καὶ μὲ, πού αἰσθανόμεσθε πάντα ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ὅταν
ἓνας ξένος ἔρχεται νάναπληρώσῃ μιὰν ἑλλειψὴν δική μας,
καὶ νά κἀν ἄριστοτεχνικὰ κάτι, πού ἔπρεπε ἀπὸ καιρὸ
νάχαμε κάνει ἐμεῖς οἱ ἴδιοι. Ἀλήθινά ὁ καραγκιόζης, πού
τὸν ἐθεωρούσαμε ὡς τώρα κατάλληλο μόνο γιὰ νά προξε-
νήσῃ τὸ γέλιο τῶν παιδιῶν μας καὶ τοῦ κοσμάκη (γιατὶ
γιὰ μᾶς τοὺς μορφωμένους καὶ τοὺς μεγάλους ἦταν πολὺ
ταπεινός) φαίνεται τώρα ἀπὸ τὴν πέννα ἐνὸς ξένου νά πε-
ρικλεῖν ἐκμεταλλεύσιμα στοιχεῖα γιὰ μιὰ πλατεῖα κριτικὴ
μελέτη, καὶ πῶς ἀπὸ λαογραφικὴ ἀποψη εἶναι ἓνας ἀνε-
κτίμητος θησαυρός.

Μὲ τὴν συνηθισμένη του βαθύτητα ὁ κ. Roussel μᾶς
ἀναλύει σὲ 32 σελίδες ὄλη τὴν τεχνικὴν τοῦ καραγκιόζη,
ἀναλύει ἓνα-ἓνα χωριστὰ τὰ πρόσωπά του, τὰ κωμικὰ του
στοιχεῖα, τὶς πηγὰς του καὶ ἐξαντλεῖ ἐπιστημονικὰ τὸ ζή-
τημα, ἀναφορικὰ τοῦλάχιστον μὲ τὸν δικό μας καραγκιόζην,

γιατὶ ὑπάρχει καὶ Τούρκικος καὶ Αἰγυπτιακός, ὡς καὶ στὴ
δόξαι Ἀφρικὴ ἀκόμα! Τὸ ὑπόλοιπο τοῦ τόμου κλείνει μιὰν
ὀλόκληρη in extenso κωμωδίαν τοῦ Καραγκιόζη μεταφρα-
σμένη καὶ στὰ γαλλικά. Ὁ δεύτερος τόμος τὴν περιληψὴν
πολλῶν ἄλλων κωμωδιῶν του. Τὸ ἀξιόλογο, τὸ μοναδικόν,
τὸ πολύτιμο αὐτὸ βιβλίον πρέπει νά ἀγοραστῇ ἐξαιρετικὰ.
Κάθε δικός μας ἐπαινος θά ἦταν περιττός, γιὰ τὸν σοφὸ
ἐπιστήμονα, πού τῷ γραφε. Θά θέλαμε ὅμως νά ἐπιμείνουμε
λίγάκι περισσότερο καὶ γενικώτερα στὸ θέμα τοῦ βιβλίου
του, καὶ στὸ πῶς πρέπει νά τὸ ἀτενίζουμε ἐμεῖς οἱ φτωχοὶ
καὶ τυφλωμένοι νεοέλληνες.

Ὁ μικρὸς χαρτόνιος ἀνθρωπάκος, πού πάντα κρυμέ-
νος πίσω ἀπ' τὸ πανί με τὴν ἔξυπνη σκιά του, μᾶς προξέ-
νησε τόσο συχνά στὰ παιδικὰ μας χρόνια τὸ γέλιο, ἔχει
μεγαλύτερα δικαιώματα στὴ προσοχὴ μας, στὴν εὐγνωμο-
σύνην μας καὶ στὴ μελέτην μας, ἀπὸ ἐκεῖνα, πού συνήθως
τοῦ ἀποδίνουμε. Αἰῶνες ὀλόκληρους διατήρησε τὴν ἑλλη-
νικὴν εὐθυμίαν καὶ εὐδιαθεσίαν προσλαμβάνοντας κ' ἀφομοιώ-
νοντας τὰ λαϊκὰ τραγουδάκια, τὰ λαϊκὰ ἀστεῖα κ' ὅλα τὰ
γνήσια προϊόντα τῆς λαϊκῆς ψυχῆς.

«Ὅσο γιὰ κείνους, πού γυρεύουν τὸ ἑλληνικὸ θέατρο,
ἄς πᾶνε στὸν Καραγκιόζην καὶ στὸν Φασουλή, νά τὸ μάθουν.
Ἀπὸ ἐκεῖ θά βγῇ ἡ κωμωδία», λέγει ὁ μεγάλος ἀναδιφθητὴς
τῶν κληρῶν τοῦ πολιτισμοῦ μας ὁ ἀληθινοῦς Δραγούμης,
στὸ δοκίμιόν του γιὰ τὸν «νεοελληνικὸν πολιτισμὸν». Καὶ
πραγματικὰ, ἐκεῖ θά βροῦμε τὴν παράδοσιν, ἐκεῖ θά βροῦμε
τὴν λαϊκὴν ψυχὴν, κ' ὄχι στὶς ἡλίθιες καὶ ἀνήθικες ἐπιθεω-
ρησογραφίας, στὶς αἰώνιες παρεξηγήσεις ἐνὸς ξενοφερμένου
θεάτρου.

Γιὰ τὸν μεγάλο συγγραφέα, πού θά ἴδωμεν οἱ μελλοντι-
κοὶ μας καιροὶ καὶ πού θά ἀναστήσῃ τὴν ἑλληνικὴν κωμο-
δίαν καὶ σάτυρα, χρειάζεται ἑλληνικὸ ὕλικόν. Σ' αὐτὸ τὸ

ζήτημα είναι σημαντικώτατα επιδραστικές οι φυλετικές διαφορές. Ένας γάλλος δύσκολα θα γελάσει μ'ένα γερμανικό άστειο, ένας άγγλος μ'ένα ρωσικό, και μ' όλα αυτά τὰ παραπάνω, ένας ρωμικός. Ο κωμικός συγγραφέας του μέλλοντος θα πετύχει μόνο με αυτό τὸ Ἑλληνικὸ ὕλικό, πού βρίσκεται σὲ στενή ἐπαφή με τὴν ψυχὴ ἐκείνων, πού θέλει νὰ κάνει νὰ γελάσουν, και πού εἶναι τὸ ἔμμεσο δημιουργημά τους. Ο μεγαλύτερος ποιητὴς σ' αὐτὸ τὸ εἶδος ὁ Molière, μήπως δὲν καταδέχτηκε χονδροειδέστερες ἀκόμα φάρσες, πού ἐξεύγένισε και ἐξύψωσε σὲ βαθμὸ, πού νὰ συγκαταλέγονται σήμερα στὰ ὑπεραριστουργήματα τῆς παγκόσμια λογοτεχνίας ὄλων τῶν χωρῶν;

Σήμερα ὁ καταγκιόζης τολμούμε νὰ ποῦμε, εἶναι γιὰ τὴν σατυρικὴ Ἑλληνικὴ ποίηση, ὅ,τι και τὰ δημοτικὰ τραγούδια γιὰ τὴ λυρική.

Μόνο ἢ προσήλωσή μας σ' αὐτόν, θὰ μᾶς δώση τὸν Σολωμὸ και τὸν Παλαμᾶ τῆς σάτυρας και τῆς κωμωδίας· ἀλλοίως τὸν κλάδο αὐτόν τῆς φιλολογίας μας θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ τὸν μαγαρίζουν οἱ Σοῦτσοι τοῦ περασμένου αἰῶνα και οἱ ἐπιθεωρησογράφοι τοῦ τωρινοῦ.

Ἡ περουνὴ διάλεξη τοῦ κ. Roussel γιὰ τὸ ἴδιο θέμα κι' ἢ δίτομη ἐφετηνὴ του πραγματεία, πρέπει νὰ προσεχτοῦν πολὺ στὸν τόπο μας, και μαζὶ μ' αὐτὲς νὰ προσεχτῆ και νὰ μελετηθῆ κι' ὁ Καραγκιόζης. Εἶναι κι' αὐτὸς μιὰ γόνιμη και ἱερὴ νεοελληνικὴ παράδοση, ἱερὴ, ὅπως ὄλες οἱ λαϊκὲς παράδοσεις, εἴτε στὴ λυρική ποίηση βρίσκονται, εἴτε στὴ ζωγραφικὴ, εἴτε στὴν ἀρχιτεκτονικὴ, εἴτε στὴ μουσικὴ, εἴτε ὅπως αὐτὸς στὴν κωμωδία.

Ἔτσι ἴσως λείψη και τὸ σημερινὸ λυπηρὸ θέαμα τῶν ἐπιστημόνων και τῶν διανοομένων, πού χάσκουν στὶς ὀπερέτες και τὶς ἐπιθεωρήσεις, μακριὰ ἀπὸ τὸ φιλολογικώτερο και καλλιτεχνικώτερο ἴσως θέαμα (πού καταστήσαμε!) τῆς παληᾶς πόλης τοῦ Σοφοκλή, πού στὰ ὑπαίθριο θέατρά της ἄλλοτε, ὁ Αἰσχύλος ἔκανε νάνατριχιάζουν, τοὺς ἱλαροὺς θεατᾶς τοῦ Ἀριστοφάνη.

Γ. Α. Ρ.

ΕΡΡΙΚΟΥ ΛΑΒΕΝΤΑΝ (Ἀκαδημαϊκός): «Ἡ μονομαχία». Δράμα εἰς τρεῖς πράξεις—Μετάφρασις: Δ. Κισσοπούλου—Ἐκδόσεις Ζηκάκη—Ἀθήναι 1921—Δρχ. 2.

Α. ΑΡΓΗ: «Νύχτες»—Ποιήματα—Ἀθήνα 1921.

ΒΑΡΛΕΝΤΗ: «Σκέρτσος»—Ποιήματα—Ἀθήνα 1921—Δρχ. 1.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀθήναι, 3)16-11-21.

Ἀγαπητὴ «Μοῦσα»

Στὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ «Νουμᾶ», δημοσιεύτηκε κάποιο τραγουδάκι μου με τὸν τίτλο «Ἐνα γράμμα». Τὸ τραγούδι αὐτό, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὸ ἐξώφυλλο τοῦ περιοδικοῦ, ἐμπήκε στὸ «Πουργκατόριο» τοῦ «Νουμᾶ», στὸ μέρος δηλαδὴ πού δημοσιεύονται τραγούδια τῶν πρωτόβγαλτων, ἐκείνων δηλαδὴ, πού, καθὼς γράφει ὁ «Νουμᾶς», τὰ ἔργα τους ἀποτελοῦν ἕνα σταθμὸ μεταξύ καλαθοῦ και «Νουμᾶ».

Ἐπειδὴ τὸ τραγούδι αὐτὸ δὲν τῶστειλα στὸ «Νουμᾶ», ἀλλὰ μοῦ τὸ ζήτησε ὁ κ. Π. Δ. Ταγκόπουλος, σοῦ ἀντιγράφω τὸ παρακάτω γράμμα μου:

Ἀγαπητὴ μου Πάνο,

Νὰ κ' ἕνα πού δὲν τὸ περίμενα:

Νὰ περάσω ἀπὸ τὸ «Πουργκατόριο» τοῦ «Νουμᾶ»!

Ἐπίσης, ἔπρεπε νὰ μοῦ τὸ πῆς ὅταν μοῦ ζήτησες τὰ τραγούδια.

Ἔτσι κ' ἐγὼ «πρωτόβγαλτος»;

Ὁ «Νουμᾶς» ὅμως δὲν πρέπει ν' ἀγνοῆ ὅτι μοῦ δημοσίεψε στὰ 1918, πρωτόβγαλτου πράγματι τότε, τὸν «Ἐχθρὸ» τοῦ Baudelaire χωρὶς νὰ περάσω ἀπὸ κανένα «Πουργκατόριο»;

Ἄς εἶναι!

Φταίει ἢ «Μοῦσα» και σ' αὐτό, ἔπειδὴ ἔτυχε νὰ δημοσιεύω σ' αὐτήν.

Ἀθήναι, 2)11)21.

Χωρὶς κακία

Μήτσος

Αὐτὰ γιὰ τὴν ἀλήθεια!

Κοντὰ σ' αὐτὰ, ἀφοῦ ἔτυχε ν'άρθῃ τὸ πρᾶμα ἔτσι, ἂς μὴ λησμονῆ ὁ «Νουμᾶς» ὅτι ὁ «Πυρσός», τὸ παιδί του, σὲ μιὰ κριτικὴ πού ἔθριζε τοὺς νέους πού φανήκαν στὸ «Βωμὸ» μόνο γιὰ μένα και γιὰ τὸν κ. Τέλλον ἄγρα μίλησε ἐνθουσιαστικά.

Κι' αὐτὸ ἔγινε στὰ 18 ἢ 19.

Μ' ἀγάπη

Μήτσος Παπανικολάου

ΔΗΛΩΣΗ

Ἐπειδὴ ἀπὸ φύλλο σὲ φύλλο τὰ ἔξοδά μας μεγαλώνουν, φτάνοντας σὲ ἀπίστευτο σημεῖο, κ' ἐπειδὴ μᾶς εἶναι ἀδύνατο πιά ν'ἀχοῦμε τὴ «Μοῦσα» σχεδὸν φτηνότερη ἀπ' ὅλα τὰ περιοδικὰ, γι'αὐτὸ πήραμε τὴν ἀπόφαση ἀπὸ τοῦτο τὸ φύλλο ν'αὔξήσουμε κατὰ 50 λεπτὰ τὴν τιμὴ της, δηλαδὴ 1.25 τὸ φύλλο, ἔτσι, πού νὰ μπορέσουμε κάπως ν'ἀνταποκριθοῦμε στὰ ὑπέρογκα ἔξοδά μας.

Τὸ φύλλο μας, εἶναι γνωστὸ, πὼς δὲν εἶναι ἐπιχείρησις βγαίνει και θὰ βγαίνει με μεγάλες ὕλικες ζημιές πάντα γιὰ μιὰν ἰδέα, πού ἀρκετὰ ἐκτιμήθηκε ὡς τὰ τώρα, και περισσότερο, ἐλπίζουμε, στὸ μέλλον.

Ζητώντας ἀπ' τοὺς ὑποστηρικτὲς μας αὐτὴ τὴ μικρὴ θυσία, πού ἀναγκαστήκαμε σήμερα νὰ ζητήσουμε, ἐλπίζουμε πὼς δὲ θὰ πάψουν νὰ μᾶς περιβάλλουν πάντα με τὴν ἴδια, ἂν ὄχι με μεγαλύτερη, ὑποστήριξη.

Γιὰ τοὺς συνδρομητὲς μας, ἀπὸ δῶ και μπρός, ἢ συνδρομὴ γιὰ ἕνα χρόνον γίνεται 15 δραχ. και 8 δραχ. γιὰ τοὺς ἔξην μῆνες. Οἱ παλιὲς συνδρομὲς θὰ μείνουν ὅπως εἶναι.

Ἡ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΤΗΣ «ΜΟΥΣΑΣ»

LA MUSE

PUBLICATION MENSUELLE - BELLES LETTRES - BEAUX ARTS - THÉÂTRE - CRITIQUE
68 RUE DRAGATSANIOU - ATHÈNES - GRÈCE

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ἀνάμνησις τοῦτο τὸ μῆνα τὰ περιοδικὰ:

«ΣΚΕΨΗ»—Δίμηνο λογοτεχνικὸ περιοδικό. Ἐκδότης: Ἀντώνης Κόμης—Γραφεῖα: Salah El Dine, Alexandrie—Egypte.

«ΕΩΝ»—Δεκαπενθήμερος Φιλοσοφικὴ και Μεταφυσικὴ ἐπιθεωρήσις. Διευθυντὴς και ἐκδότης: Α. Χατζηποστόλου—Γραφεῖα: Ναταρίνου 12. Ἀθήναι.

«ΠΑΙΔΟΛΟΓΙΑ»—Μηνιαῖον εἰκονογραφημένον περιοδικὸν διὰ τὴν μελέτην τῆς βιολογίας και ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ παιδιοῦ—(Ὅργανον τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικῆς Παιδολογικῆς Ἑταιρείας)—Ἰδρυτὴς και διευθυντὴς: Ὁ ἰατρὸς Κωστὴς Α. Χαριτάκης—Ὅδος Σταδίου 56—Ἀθήναι.

«ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»—Περιοδικὸν ἐκδιδόμενον κάθε Κυριακῆν—Διευθυντὴς και Ἰδιοκτῆτης: Σπύρος Ν. Μουσοῦρης (Φῶτος Γιοφύλλης)—Γραφεῖα Στοὰ Φέξη 26—Ἀθήναι.

«ΕΣΤΙΑΔΑ»—Μηνιαῖα φιλολογικὴ ἐκδοσις—Ἰδιοκτῆτης και Διευθυντὴς: Γιάννης Σγόντζος—Τῆς ὕλης: Ἀντρέας Λοῦζος—Συνδρομὴ χρονιαῖα Δρ. 20—Χίος.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ «ΜΟΥΣΑΣ»

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Ἡλιάδης και Σῶμος (Λεωφ. Σωκράτους).
: Χ. Παπαδάκης (Κολοκοτρώνη—Παρθενω-
γωγείου).

ΣΥΡΑ: Φ. Καλουτᾶς.

ΛΑΡΙΣΑ: Ἀδελφοὶ Παπακωνσταντίνου.

ΧΙΟΣ: Περ. Ἰατροῖδης (Ὅδος Μητροπόλεως).

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Πολύβ. Ἰωαννίδης.

ΣΜΥΡΝΗ: Ἀπ. Ν. Μαγγανάρης (Χαλεπῆ 34).

ΚΑΒΑΛΛΑ: Νικόλ. Β. Πάτρας (Βρούτιον 20).

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ: Λαδίκας (Μεγάλη ὁδὸς Ἐσχῆ
Βοϊβόδα 94—Γαλατᾶς).

«ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ»—Παιδικὸν Περιοδικὸν—Ἰδιοκτῆτης και διευθυντὴς: Ἄρ. Ι. Ράλλης—Ἀθήναι—Γραφεῖα: Ὅδος Εὐριπίδου, ἀρ. 6—Τιμὴ φύλλου λεπτὰ 80.

«ΝΕΑ ΖΩΗ»—Ἑβδομαδιαῖον εἰκονογραφημένον φιλολογικὸν περιοδικὸν—Περίοδος Ε'—Γραφεῖα: Δίοδος Σπόντι ἀρ. 4-5—Σμύρνη.

«LA REVUE DE L'ÉPOQUE»—Publication mensuelle illustrée d'expression et d'étude des idées, des arts et des lettres. Directeur Littéraire: Marcello—Fabri. Rue Bonaparte 13. Paris VIe.

«LA REVUE CRITIQUE DES IDÉES ET DES LIVRES»—Chaque mois en un volume de 64 pages in 8o demi—Colombier—Directeur: Jean Rivain—Abonn. étranger Frs. 32—Boulevard Saint—Germain 155—Paris.

«L'ESPRIT NONVEAU»—Revue internationale illustrée de l'activité contemporaine—Paraissant le 15 de chaque mois—Arts, Lettres, Sciences—29, rue d'Astorg—Paris.

ΚΑ.Ι.ΡΟ: Σταυρινὸς και Σία (23, Rue Kasr—El—Nil).
ΑΛΕΞΑΝΤΡΕΙΑ: Χουσανθὴς και Σαούλης (Boulevard Ramlah).

ΑΡΤΑ: Ἰωάννης Παλαβασιλείου.
ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙ: Σ. Λαμπιρῆς (Κάτω ἀπ' τὸ ξενοδοχεῖο «Ἀβέρωφ»).

ΑΓΡΙΝΙΟΝ: Ἀθανασόπουλος και Σία.

ΠΡΕΒΕΖΑ: Νικ. Τσοῦτσάνης.

ΑΡΓΟΣ: Θᾶνος Παναγιωτόπουλος.

ΠΑΤΡΑ: Ἀγγελὸς Φέγγος (Ὅδος Ἐρμού).

Τόπος γιὰ ἀγγελίες

Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΕΞΑΓΩΓΗ

Ἀθήναι, Σοφοκλέους 3. Τηλέφ. 473 — Πειραιεύς, Νοτρά 64. Τηλέφ. 287

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΤΗΣ

ASIATIC PETROLEUM CO LTD

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ
BENZINΗΣ, ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ, ΟΡΥΚΤΕΛΑΙΩΝ

*Ἑποπαιτορεία εἰς τὰ κυριωτέρας πόλεις Παλαιᾶς
καὶ Νέας Ἑλλάδος*

Γενικοὶ Ἀντιπρόσωποι τῶν Ἑταιρειῶν

WESTERN ELECTRIC Company
BELL TELEPHONE MANUFACTURING Co
OTIS ELEVATOR Company

ΑΠΟΘΗΚΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

ΣΥΝΕΡΓΕΙΟΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΩΝ

ΑΠΟΘΗΚΗ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ

FARBENFABRIKEN
VORM.

FRIEDR. BAYER & CO

ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ

Χάρτης δημοσιογραφικός, Χάρτης γραφής
Χάρτης τυπογραφικός

ΜΕΛΑΝΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝ. ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

“Η ΠΡΩΤΗ,,

ΕΤΑΙΡΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 2,000,000

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΥΡΟΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

ΑΜΕΣΟΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ

Ἀσφάλεια διενεργοῦνται εἰς τὰ Πρακτορεία καὶ παρὰ τῆ Γεν. Διευθύνει :

ἈΘΗΝΑΙ — 14, ΣΤΑΔΙΟΥ

“Ο ΚΟΚΟΡΑΣ,,

ΣΑΤΥΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
Πολιτική, Κοινωνική, Φιλολογική Σάτυρα

“ΜΑΥΡΟΣ ΓΑΤΟΣ,,

Ἐκυκλοφόρησε σὲ τόμο καὶ πωλεῖται στοῦ κ. Ἐλευθερουδάκη καὶ στοῦ κ. Βασιλείου 7.50, τὸ περιοδικὸ πού ἐξέδιδε ὁ κ. Γεω. Σπαταλᾶς τὸ 1919—1920. Τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ δὲν ἀπομένουν παρὰ ἑλάχιστοι ἀκόμη τόμοι.